

MIGRATIONSINSTITUTET

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

SISÄLLYS

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN
HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA
PROFESSORI VILHO NIITEMAA
60-VUOTTA

MIKKO UOLA

Finnish warriors in the South
African War
Suomalaissoturit buurisodassa

HEIMO UOTILA

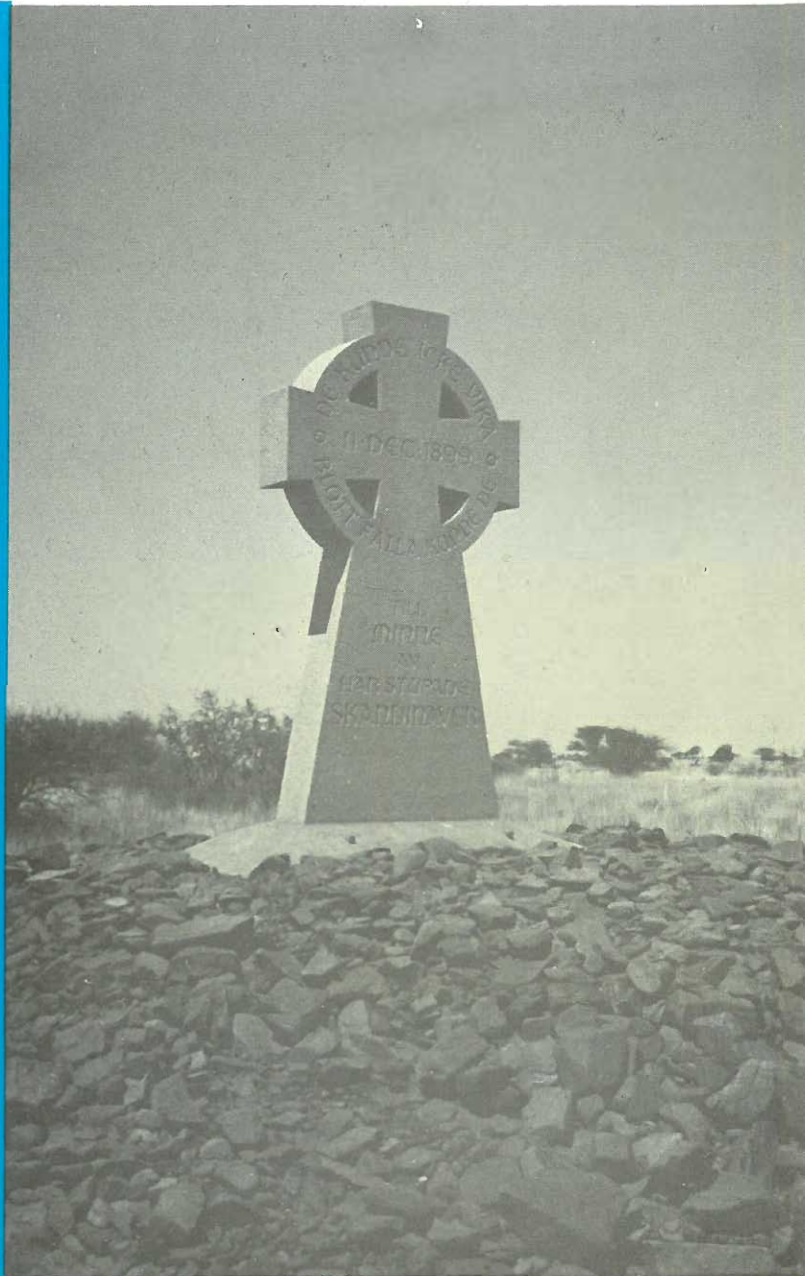
Suomalaisten kurssi- ja opinto-
suoritusten hyväksyminen Aust-
raliassa
The Acceptability of Finnish
Courses and Educational Quali-
fications in Australia

ANNETTE ROSENGREN

Forskningsprojektet
Migrationen mellan Sverige och
Finland efter andra världskriget

MATTI J. KANKAANPÄÄ

Sijaintiteoria muuttoliiketut-
kimuksen metodina

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1977

1

SIIRTOLAISSUUS—MIGRATION

4. vuosikerta

Siirtolaisuusinstituutti-Migrationsinstitutet

Päätoimittaja

Olavi Koivukangas

Editor

Toimituskunta:

Editorial committee:

Prof. Vilho Niitemaa, Turun yliopisto

Prof. Sune Jungar, Åbo Akademi

Prof. Terho Pulkkinen, Turun yliopisto

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Tilauhinta on 12 mk/vuosi tai 15 Rkr,
irtonumero 3 mk.

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 12 mk
Ps-tilille TU 495 90 - 3.

SIIRTOLAISSUUSINSTITUUTTI MIGRATIONSINSTITUTET

Kasarmialue, rak. 46.

20500 Turku 50

puh. 921 - 17 536

Henkilökunta:

Ph.D. Olavi Koivukangas, johtaja

HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistos sihteeri

VTM Arja Munter

VTM Simo Toivonen

VTK Juhani Salmela - Mattila projekt.siht.

Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan puheenjohtaja:

Prof. Jorma Pohjanpalo

Hallituksen puheenjohtaja:

Prof. Vilho Niitemaa

Kansi: Magersfonteinin taistelussa Buuri-
sodassa v. 1899 kaatuneiden skandinaavien
hautamuistomerkki.

Cover: The grave of the Scandinavians
who were killed in the battle of Magers-
fontein in 1899 in the Boer War.

SIIRTOLAISSUUSINSTITUUTIN HALLI- TUKSEN PUHEENJOHTAJA PROFES- SORI VILHO NIITEMAA 60—VUOTTA.

Siirtolaisuusinstituutti omistaa tämän *Siirtolaisuus-Migration* aikakauslehden numeron professori Vilho Niitemaalle, joka täyttää 60 vuotta maaliskuun 16 päivänä 1977. Vilho Niitemaa (vuoteen 1942 Nyman) on syntynyt Helsingissä, tuli ylioppilaaksi 1936 ja suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon välirauhan aikana. Hän väitteli tohtoriksi v. 1949 Balttian maiden keskiaikaan liittyvällä tutkimuksella. Myöhemmin Vilho Niitemaa on julkaissut useita Itämeren piirin historiaan liittyviä tutkimuksia, jotka ovat saavuttaneet laajaa kansainvälistä tunnustusta.

Myös Suomen historiaan Vilho Niitemaa on perehtynyt syvällisesti. Tältä alueelta mainittakoon Hämeen keskiaikaa käsittelevä tutkimus. Vuodesta 1955 lähtien Niitemaa on toiminut Turun yliopiston yleisen historian professorina.

Uusia uria aukovaa on ollut se työ, jonka Vilho Niitemaa on tehnyt siirtolaistutkimuksen hyväksi v. 1963 alkaneen Suomen kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojektin yhteydessä. Tällöin siirtolaisuus kansallisena ja kansainvälisenä ilmiönä otettiin ensi kertaa Suomessa järjestelmällisen tutkimustoiminnan kohteeksi. Kymmenen vuoden työ ja kokemukset tarjosivat hyvän pohjan kun v. 1973 ryhdyttiin suunnittelemaan Siirtolaisuusinstituutin perustamista. Vaikeudet olivat vuorien korkuisia mutta suurelta osalta Niitemaan tarmokkuuden ja sitkeyden ansiosta instituutti voitiin perustaa maaliskuussa 1974. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin itseoikeutetusti Vilho Niitemaa, mitä tehtävää hän hoitaa edelleen. Erityisesti on mainittava Niitemaan työ viime vuonna julkaistun Yhdysvaltain 200-vuotisjuhlakirjan "Old Friends - Strong Ties" päätoimittajana.

Vilho Niitemaan merkkipäivänä Siirtolaisuusinstituutti ja siinä edustettuina olevat yhteisöt, samoin kuin henkilökunta, toivottavat hänelle onnea ja terveyttä sekä toivovat hyvän yhteistyön jatkuvan myös tulevaisuudessa.

VILHO NIITEMAA

60-VUOTTA

16. 3. 1977

FL Mikko Uola:

Finnish warriors in the South African war

Of the Finnish human fates driven all around the world those countrymen who participated the Boer War over 76 years ago form their special totality about which it is not easy to get proper information but which, no doubt, includes many kinds of destinies. Excluding those few Finns on the British side there were in the Boer forces about twenty, thirty Finns. One part of them had immigrated South Africa for gold and diamond fields, another part were sailors and probably there were even adventurers who travelled from one continent to another.

The Scandinavians living in Johannesburg and Pretoria had in the middle of 1899 under unemployment and the risk of war founded for themselves an organization which was known as "Skandinaviska organisation". Its leader was a Swede, Christer Ugglä, who lived in Pretoria and worked for the Transvaal railway company. When the war was evident there were different opinions among the Scandinavians towards the two parts of the war. Some sympathized with the British while many others were on the Boer side. The first meeting in Johannesburg did not reach any unity about the organization's opinion to the war. Those who supported the Boers organized therefore another meeting in Pretoria about on the 12th October, 1899. In this meeting it was decided to form a Scandinavian volunteer force which would join fighting on the Boer side. This thought was rapidly accepted by the Transvaal officials. All the Scandinavian warriors received the full Burgher rights and it was promised a plot of land for everybody after a successful war but the soldiers did not get any salaries. The Government, however, gave some money to the corps for equipment and riding horses.

The sympathetic attitude of the majority of the Scandinavians towards the Boers had already the tradition some years old. In the beginning of the year 1896 when the English doctor L. S. Jameson made his unsuccessful raid against the Boers the Scandinavians living in Transvaal proclaimed their loyalty to the Boer Government.

Originally about 65 men joined the Scandinavian corps and they were from all the Nordic countries: Sweden, Denmark, Norway and Finland. Besides them there were some volunteers which represented some other nationalities in the corps. In the original Scandinavian corps there were probably 13 Finns. Most of them were from Pohjanmaa (Bothnia) and all of them had worked at Transvaal gold mines although they originally represented many occupations. Nearly all of the Scandinavian volunteers were miners but many of them were former sailors.

Like all the Boer corps the Scandinavians also elected their captain. The elected captain was a son to a Swedish missionary Carl Ludvig Flygare, Natal born Johannes Flygare. His greatest merit was the knowledge in the Boer language. In Finland it is often wrongly claimed that Flygare was a Finn.

Before their leave for the front between 14th and 17th October the Scandinavians made a parade before the residence of President Paul Kruger and the President made a stimulating speech to them.

When leaving for the front the Scandinavians' destination was Mafeking where the Boers had besieged the British forces commanded by Colonel Baden-Powell. On their way to Mafeking the Scandinavians escorted the famous Boer gun "Long Tom".

The Scandinavians participated small skirmishes in Mafeking but the Boer commander General Piet Cronje opposed any large scaled attack against the British occupied town because of vain losses. The Scandinavians protested strongly against Cronje's passive viewpoint because they wanted more active attacking. They complained of Cronje's passivity even to Pretoria. It is told that the Scandinavians were volunteers to everything which was amusing and dangerous. They distinguished themselves in trench digging, blowing up the British mine fields, stealing cattle etc.

The Scandinavians met their first loss in Mafeking because in an attack on the 25th October a Finn, Johan Johansson, was badly wounded. Johansson was taken into an ambulance organized by the Scandinavians. It was offered the possibility for Johansson to go to Pretoria to a hospital but the man preferred to stay among his corps.

When the strong British army led by Lord Methuen advanced from the south towards another besieged town Kimberley the main forces of General Cronje, among them the Scandinavians, received on the 20th November the order to go towards Kimberley. On their way the Scandinavians got the supplement of 15 men but after two were wounded and some moved to other corps the amount of the soldiers did not rise much over 70 men.

The Scandinavian corps arrived at Magersfontein, to the south of Kimberley, on the 28th November. The slower ambulance unit reached the place not early than on the 10th December.

To the end of November the British army of 15 000 men led by Lord Methuen had advanced to Modder River, about 10 kilometres south from Magersfontein. The British stayed there for two weeks after severe clashes with the Boers.

The Boer forces of about 8500 men led by Cronje prepared on their side to avert the probable British attack by digging trenches to the foreground of the Magersfontein hills. Especially the Finns in the Scandinavian corps proved to be the best experts with explosives and they distinguished themselves as railway mining on the British rear.

In the evening on the 10th December after a severe British artillery concentration 52 men of the Scandinavian corps (according to other sources 49 men) were sent to an outpost about 1,5 kilometres before the defenses and circa 10 men stayed with horses. Other Scandinavians were around the whole encampment in different tasks.

The night was rainy and chilly. About at four a'clock in the morning the British were seen advancing towards the Boer positions. The Scandinavians had got orders to retreat to the main force but despite of that captain Flygare decided to let his men fight in the outpost. The British soon blockaded the Scandinavians and cut their way of retreat. The corps, however, fought persistently. It followed that 20 Scandinavians were killed, among them captain Flygare, 21 were taken prisoners by the British, the greatest deal of them badly wounded. Three of the prisoners died within the following days from their wounds. Only four men of the Scandinavians in the outpost got out of the outpost safely to their own side, five came off lightly wounded and two badly wounded were removed from the battlefield to the Boer side. The Finnish losses were one killed on the battlefield and one died in captivity after two days from his wounds, two badly wounded and one captured.

The British suffered a bloody defeat at Magersfontein but the Boer losses, except the Scandinavians, were slight. Cronje's troops stayed at Magersfontein still for two months until the British succeeded by passing the Boers to raise the siege of Kimberley in February, 1900. By that time the position of the

Boer forces became intolerable at Magersfontein and they began their retreat towards Bloemfontein. After reaching a place called Paardeberg they were, however, besieged by the British.

The Scandinavians had received the supplement of twenty men, four or five of them Finns, at Magersfontein in January. The Scandinavians formed still their own unit which participated the battle of Paardeberg on the 18th – 27th February. In this battle only two Scandinavians were killed. Among wounded there were three or four Finns. The whole Boer force had to surrender to the British on the 27th February. The war prisoners were sent to Cape Town and from there the biggest part was sent to St. Helena where they were released after the war in 1902.

It is written several books and innumerable articles about the Scandinavians in the Boer War. It is characteristic for them the great contradiction in many affairs.

The contradictory and the inconstancy of the name spelling have been the main difficulties in collection of the biographical notes of the Finns in the Boer War. In many cases it is used the surnames (or the names of the house or farm) in the Finnish sources but abroad those persons have often been satisfied with their patronymics. When the foreign sources make known the domicile it has not been possible to rely on it because the name of the locality is nearly always written wrongly or the domicile is announced completely incorrectly (compare: Warsaw – must be Oravais or Oravainen, Evozov – must be Vörå or Vöyri).

It is worth a mention that in the Scandinavian memorial erected at Magersfontein in 1908 it is cut among the Finnish killed a name J. Jakobsson although any person called Jakobsson were not among the Scandinavians as far as it is known, at least not in the lists of the fallen. In the memorial there is not on the other hand the name of Johan Jakob Johansson who died in captivity on St. Helena probably from his wounds.

There were Scandinavians in the Boer War on the Boer side also as members of some Boer commandos. There are not, however, many facts available for example about the Finns in the Boer commandos. Presumably the names of only few of them are known. It is the same thing for the Finns on the British side.

According to the newspaper comments there were about 50–60 Finns in Johannesburg when the war broke out. 20 men of them joined the Scandinavian corps while the others either left for Finland or stayed in Johannesburg. The Finns who served in other Boer units lived probably in Transvaal or Orange but presumably not in Johannesburg or Pretoria.

The birth year of 16 Finnish Boer War participant is known. The youngest of these was 22 years old and the oldest 46 years old. The mean age was nearly 28 years. The known home localities by provinces are distributed as follows:

- Vaasa province 19
- Uusimaa province 2
- Åland province 1
- Kuopio province 1
- Oulu province 1

The main sources for the following biographical notes have been:

- Gustafsson, Matts – Viklund, Johan Niklas m.fl.: Boerer och engelsmän. *Skrifter utgivna av Svenska Folkskolans Vänner*. Häft. 68. Helsingfors 1910.
- Janek, Hj. P:son: *Bland boer och briter. Skildringar från kriget i Sydafrika 1899–1900*. Helsingborg 1901.
- Lindberg, Ernst E.: *Suomalaisen seikkailuja buurisodassa ja muistoja vankeudesta St. Helenan saarella*. Helsinki 1903.
- Smidt, Georg – Allum, J.: *Boerna, deras land och frihetskamp*. Upsala 1902.
- *Svenska Skyddskåristen* nr. 34/1924.
- Uddgren, H.E.: *Hjältarna vid Magersfontein*. Uddevalla 1925.
- Uusia hauskvoja kertomuksia Boerisodasta. *Amerikan Sanomat*, Ashtabula Ohio. (without the year of printing).
- Articles in various newspapers, for example *Hufvudstadsbladet* 25.1.1903, 11.12.1924, *Wasabladet* 16.6.1896, 23.3.1901, *The Standard and Digger's News* 20.12.1899.
- Government Archives, Pretoria: The Red Cross Registers, British Intelligence Department (Finns who have taken full Burgher Rights under the Transvaal Government since the commencement of War).
- National Archives of Finland: The sources for the Finnish migration statistics, 1889–1899.
- The records at various Finnish parishes.

Karl Fredrik Åberg sailor

Karl Åberg was from Helsinki. It is known that he was a sailor and got the passport for foreign countries 5.6.1891. He has probably been a member in some Boer commando but has been taken war prisoner by the British and sent to St. Helena. After releasing in 1902 Åberg travelled to the United States. There are no more facts about him.

K.W. Alfston

The name is got from British sources and so it can be wrongly spelled. Perhaps it should be Alfström. It is not known any more about him but he has received the full Burgher rights 30.1. 1900 so that he has probably at that time joined some Boer commando. Before the war he had lived four years in Transvaal.

Zachris Michelsson Änst

Änst was from Närpiö and he is mentioned as a Finnish participant in the Boer War. After the war Änst lived in the United States. There are no more facts about him.

Otto Wilhelm Backman

Born 6.4.1876 at Kirkonkylä, Uusikaarlepyy

Parents: Jakob Johansson Backman and Anna Sofia Gustafsdotter.

Married 18.8.1895 with Wilhelmina Jakobsdotter Sund, born 1874, died 1905.

Child Otto Jakob Reinhold, born 17.1.1896.

Otto Backman got the emigration certificate for Africa 9.9.1895 (three weeks after his weddings) and immigrated Transvaal in the same year. He worked as a miner and joined the Scandinavian volunteer corps in 1899, participated the siege of Mafeking and was badly wounded in the battle of Magersfontein 11.12.1899. Backman was taken war prisoner by the British together with the ambulance 18.2.1900. Because badly wounded he was not sent to any prisoner camp but was allowed to stay in Cape Town as a war prisoner.

Otto Backman died of tuberculosis in South Africa 14.2.1907.

Simon Mattsson Backman carpenter

Born 20.3.1853 at Tuckur, Vöyri

Parents: Matts Simonsson Jåfs and Greta Lovisa Johansdotter Häggblom.

Married with Anna Michelsdotter Finne, born 1855, died 1925.

Children: Michel, born 25.8.1881, died 22.9.1917, Edla Maria, born 10.4.1885, died 24.6.1921, Anna Lovisa, born 23.3.1888.

Simon Backman immigrated Transvaal in 1895 and worked at Transvaal gold mines. He joined the Scandinavian volunteer corps 9.1.1900 and was probably wounded in the battle of Paardeberg in February. Backman was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Backman stayed on St. Helena as a carpenter according to his contract with Eastern Telegraph Company. He returned Finland in 1903 and lived at Kovjoki village in Vöyri. Backman was probably the oldest member in the Scandinavian corps.

Simon Backman died at Munsala 9.4.1928.

There is an article about Backman published in "Svenska Skyddskåristen" 10.1.1925.

Isak Vilhelm Eriksson England carpenter

Born 5.11.1872 at Oravainen

Parents: farmer Erik Eriksson England and Maja Carlsdotter Bergman.

Isak Eriksson had served six month's military service in Finland. He got the passport for Africa 28.11.1895 and immigrated Transvaal in the same year. He worked as a miner and joined the Scandinavian volunteer corps 9.1.1900. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Eriksson stayed on St. Helena as a carpenter according to his contract with Eastern Telegraph Company. Isak Eriksson died on St. Helena 5.5.1903.

Erik A. Eskilsson

Erik Eskilsson has participated the Boer War as a Finn and there are no more facts about him

Matts Henrik Simonsson Hägglöf

Born 5.2.1874 at Oravainen

Parents: Simon Simonsson Kyhr (later Hägglöf) and Lisa Greta Johansdotter Knuters.

Married 1.4.1894 with Maria Lovisa Nilsdotter, born 1870.

Child Henrik Arvid, born 20.4.1895.

Henrik Hägglöf moved in 1895 from Oravainen to his wife's locality Munsala. In the same year he got the passport for America and travelled either via America or directly to Africa and worked as a miner in Transvaal. Hägglöf joined the Scandinavian volunteer corps in 1899 and participated the siege of Mafeking. He acted as an explosives expert among others at Modder River when the railway line was mined. Hägglöf was badly wounded in the battle of Magersfontein 11.12.1899 and was taken war prisoner by the British.

Henrik Hägglöf died from his wounds in the British military hospital at Orange River 13.12.1899.

Erik Johansson

There is in various sources the mention that Erik Johansson was from Kristiinankaupunki but he is not, however, found in the parish's books. It is possible that he came from some neighbour locality.

Johansson worked at Transvaal gold mines and joined the Scandinavian volunteer corps in 1899. He participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Johansson travelled to the United States. His later years are unknown.

Herman Johansson sailor

Born 20.12.1869 at Pännäinen, Pietarsaaren mlk.

Parents: farmer Johan Johansson and his wife Maja Greta.

Herman Johansson had gone to sea in 1883 after which there are no sign about him in the records of his parish. He has landed in South Africa and worked at Transvaal gold mines. Johansson joined the Scandinavian volunteer corps in 1899, participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing Johansson travelled to the United States in 1902.

His later years are unknown.

Johan Jakob Johansson Gästgivars or Spåra

Born 23.8.1875 at Monå, Munsala

Parents: Johan Johansson and Lovisa Jakobsdotter.

Johan Johansson immigrated Africa propably in the middle of the 1890's. He worked at Transvaal gold mines and joined the Scandinavian volunteer corps in 1899. He participated the siege of Mafeking and was wounded there in an attack 25.10.1899. Despite of his bad wounds Johansson followed the Scandinavians but hardly participated fighting. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. Johansson died on St. Helena 11.9.1900 officially of a tumour in his neck but it is also claimed that he died from the wounds from Mafeking.

Matts Anders Gustav Knuts or Matts Gustavsson

Born 1.9.1877 at Jepua

Parents: farmer Gustav Gustavsson Knuts and Sanna Lisa Mattsdotter.

Married 18.4.1896 with Alina Isaksdotter Björkman, born 1875.

Children: Signe Elisabet, born 2.11.1896, died 7.10.1902, Karl Åke Rolf, born 14.10.1904. Matts Gustavsson got the passport for Africa 17.8.1896 and immigrated Transvaal in the same year. He worked as a miner and joined the Scandinavian volunteer corps in 1899, participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St.Helena. After releasing in 1902 he returned Finland in April 1903.

Matts Gustavsson died of tuberculosis at Jepua 4.11.1907. Matts Gustavsson's notes are used in the book "Boerer och engelsmän" in 1910.

Kustaa Korhonen

It is told that Korhonen was from the county of Savo but some sources claim that his home locality was Helsinki.

Korhonen worked at Transvaal gold mines, joined the Scandinavian volunteer corps in 1899, participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Korhonen travelled to the United States. His later years are unknown.

Ernst Evert Lindberg decorator

Born 3.1.1864 in Helsinki

Parents: engine driver Anders Vilhelm Lindberg and Maria Sofia Lindfors.

Lindberg had wife and at least one daughter but the names are unknown.

Ernst Lindberg moved with the family to Viipuri in 1875 and worked in Viipuri and Helsinki as a decorator, mechanic and book-binder. He immigrated New York, the United States in 1892 and worked there still as a decorator. After some years he travelled with his family to South Africa. He lived in Johannesburg as a decorator, later as a miner. Lindberg joined the Scandinavian volunteer corps in 1899 and belonged to the Scandinavian ambulance unit with which he participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was lightly wounded in the battle of Paardeberg and was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and sent to St. Helena. After releasing in 1902 Lindberg travelled to Finland where wrote the book "Suomalaisen seikkailuja buurisodassa ja muistoja vankeudesta St. Helenan saarella". Lindberg returned to South Africa to his family in 1903 and went to work to gold mines again.

There are no facts about Lindberg's later years.

Arthur Lindqvist

Lindqvist has participated the Boer War as a Finn and there are no more facts about him.

Matts Emil Mattsson

Born 9.5.1875 at Forsby Bro, Uusikaarlepyy

Parents: farmer Matts Mattsson and Anna Maja Jakobsdotter.

About Emil Mattsson it is known only that he immigrated South Africa in the 1890's and worked as a miner in Transvaal where joined the Scandinavian volunteer corps in 1899. He participated the siege of Mafeking.

Emil Mattsson was killed in the battle of Magersfontein 11.12.1899 and his body was badly mutilated.

Matti Mattsson farmer

Matti Mattsson was born at Kalajoki but the date of birth, parents and family are unknown. Mattsson immigrated the United States with his family to the end of the 1880's or in the beginning of the 1890's. He bought a farm but before long he handed his farm over to his family and travelled to Africa. He worked as a miner in Johannesburg. Matti Mattsson joined the Scandinavian volunteer corps in 1899 and served as a cook. He participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 he returned to the United States where probably lived the rest of his life. The death date is unknown.

Matti Mattsson was known among the Scandinavians as a peculiar personality who could use both ladle and rifle very well.

Johan Mickelsson

Born 1865 at Bertby, Vöyri

Johan Mickelsson immigrated Transvaal already at the age about 15 in the beginning of the 1880's. Before the war he worked at Transvaal gold mines. He joined the Scandinavian volunteer corps in 1899, participated the siege of Mafeking and the battle of Magersfontein 11.12.1899 when he was taken war prisoner by the British and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Mickelsson travelled to the United States. His later years are unknown.

Matts Nelson

Matts Nelson was from Munsala but the name is very common so that the person has not been able to identify.

Nelson is mentioned as a member in the Scandinavian volunteer corps already in 1899 but there are no facts about his participation in the battles. Probably he has been in Mafeking, Magersfontein and Paardeberg. Nelson was not, however, as a war prisoner on St. Helena.

Johan Jakobsson Nyman

Born 28.4.1877 at Vöyri.

Parents: innkeeper Jakob Johansson Träsk and Anna Lisa Johansdotter.

Married 20.2.1904 with Aina Maria Johansson.

Johan Nyman moved in 1883 with his parents to Oravainen (Kullas gästgifveri). He left for Africa (perhaps via America) in 1896 and worked at Transvaal gold mines. Nyman joined the Scandinavian volunteer corps 9.1.1900. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. Nyman probably lightly wounded in the battle of Paardeberg. After releasing in 1902 he travelled to the United States where married with Aina Johansson from Munsala, Finland. The last fact about Nyman in his parish's records is that he lived in America in 1913.

Peter Peterson (also Petersen)

Peter Peterson is mentioned as a Finnish member in Boer commandos. He has been taken war prisoner by the British in 1900 and he has probably sent to Ceylon. There are no other facts about him.

Johannes Rank

Born 11.4.1875 at Munsala

Parents: Johan Andersson Rank and Anna Sanna Andersdotter.

Johannes Rank got the passport for America 2.9.1893. He probably travelled from America

to Africa in the middle of the 1890's and worked at Transvaal gold mines. Rank joined the Scandinavian volunteer corps in 1899 and participated the siege of Mafeking. He took part also the battle of Magersfontein 11.12.1899 and was one of those few who escaped the outpost nearly unwounded. Johannes Rank was elected a sergeant of the Scandinavian corps after Johan Viklund had resigned the post. Rank was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Rank travelled to the United States.

Johannes Rank died in the United States 19.6.1917.

Johan Anders Karlsson Schultz

Born 7.3.1870 at Rimal by, Sulva

Parents: farmer Karl Anders Larsson Schultz and Maja Beata Johansdotter.

Married 26.11.1893 with Maria Sofia Eriksdotter Smeds, born 1873 at Sulva, proclaimed dead 1.11.1975.

Children: Irene Emilia, born 1894, died 1895, John Einar, born 1896, died 1897, Jenny Maria, born 1897.

Johan Schultz immigrated the United States in the beginning of the 1890's and he married in America. He lived in New York and Green Point. The family returned Finland in 1897 and Johan Schultz travelled to Africa in 1898. He worked at Transvaal gold mines and joined the Scandinavian volunteer corps 9.1.1900. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 Schultz travelled to the United States where also his family lived again.

Johan Schultz died in the United States 26.12.1906.

Johan Simons

Johan Simons was from Oravainen and he is mentioned as a Finnish participant in the Boer War. After the war Simons lived in the United States. There are no more facts about him.

A.W. Stenberg

Stenberg is mentioned as a Finnish member of some Boer commando. He was taken war prisoner by the British in 1900 and propably sent to Ceylon. There are no more facts about him.

Karl Anders Stenroos sailor

Born 5.8.1871 at Klemetsby, Lumparland

Parents: farmer Matts Stenroos and Maja Lisa Michelsdotter.

Karl Stenroos immigrated Transvaal in 1891 and worked at gold mines. He joined the Scandinavian volunteer corps in January 1900. He was taken war prisoner by the British at Paardeberg 27.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing in 1902 he travelled to the United States. His later years are unknown.

Karl Stenroos was proclaimed dead by the court of Åland 27.4.1971.

G. Sundblom

Sundblom has got the full Burgher rights 24.10.1899. He has propably been a member of some Boer commando since that date. It is said that his home locality was Oulu but there are no mention about him in the parish's books and there are no more facts about him elsewhere.

Frans Werner Widbom sailor

Born 18.1.1869 at Kristiinankaupunki

Parents: mother sailor's widow Sofia Karolina Widbom, father unknown.

Werner Widbom sailed several years in merchant ships until he landed in South Africa to the end of the 1890's. He joined some Boer commando during the South African War and participated battles in various places. Widbom was taken war prisoner by the British in 1900 and was probably sent to Ceylon. After releasing he went again to seas.

Werner Widbom died in Vancouver 7.11.1920.

Anders Nils Viklund

Anders Viklund was from Munsala and he is mentioned as a Finnish participant in the Boer War. There are no more facts about him.

Johan Nils (Niklas) Viklund blacksmith

Born 13.11.1867 at Vexala, Munsala

Parents: Nils Nilsson Viklund and Anna Jakobsdotter Storsvart.

Johan Viklund immigrated Transvaal in 1894. He worked five years at Transvaal gold mines as a miner. Viklund joined the Scandinavian volunteer corps in 1899 and was elected the sergeant for the Finns but resigned the post after some weeks. He participated the siege of Mafeking and acted as an explosives expert among others at Modder River when the railway line was mined. Viklund was badly wounded in the battle of Magersfontein 11.12.1899 and was taken war prisoner by the British together with the ambulance 18.2.1900 and was sent to St. Helena. After releasing Viklund returned Finland in December 1902. He lived near Uusikaarlepyy until 1910 when he moved to Kokkola where he worked as a blacksmith. He moved again to Africa some years later and he became a miner.

Johan Viklund died of tuberculosis in South Africa 28.7.1917.

Johan Viklund's stories are used in the book "Boerer och engelsmän" in 1910.

SUOMALAISSOTURIT BUURISODASSA

Etelä-Afrikassa työskennelleet skandinaavit perustivat työttömyyden ja sodanuhan varjostamissa oloissa vuonna 1899 itselleen järjestön "Skandinaviska organisation" johtajanaan ruotsalainen Christer Ugglä. Sodan syttyttyä 11.10.1899 päättivät buureille myönteelliset yhdistyksen jäsenet muodostaa buurien puolella taistelevan skandinaavisen vapaaehtoisosaston.

Vapaaehtoisosastoon liittyi aluksi noin 65 miestä eri pohjoismaista. Suomalaisia lienee ollut alunperin 13, jotka lähes kaikki olivat kotoisin Pohjanmaalta. Kapteenikseen skandinaavit valitsivat Natalissa syntyneen ruotsalaisen Johannes Flygaren.

Skandinaavit lähtivät rintamalle lokakuun puolivälissä määränpäänään Mafeking, jossa buurit piirittivät brittiläistä varuskuntaa. Mafekingissa pohjoismaalaiset kohtasivat myös ensimmäisen tappionsa suomalaisen Johan Jakob Johansonin haavoituttua 25.10. Hänet otettiin hoidettavaksi skandinaavien organisoimaan ambulanssiin.

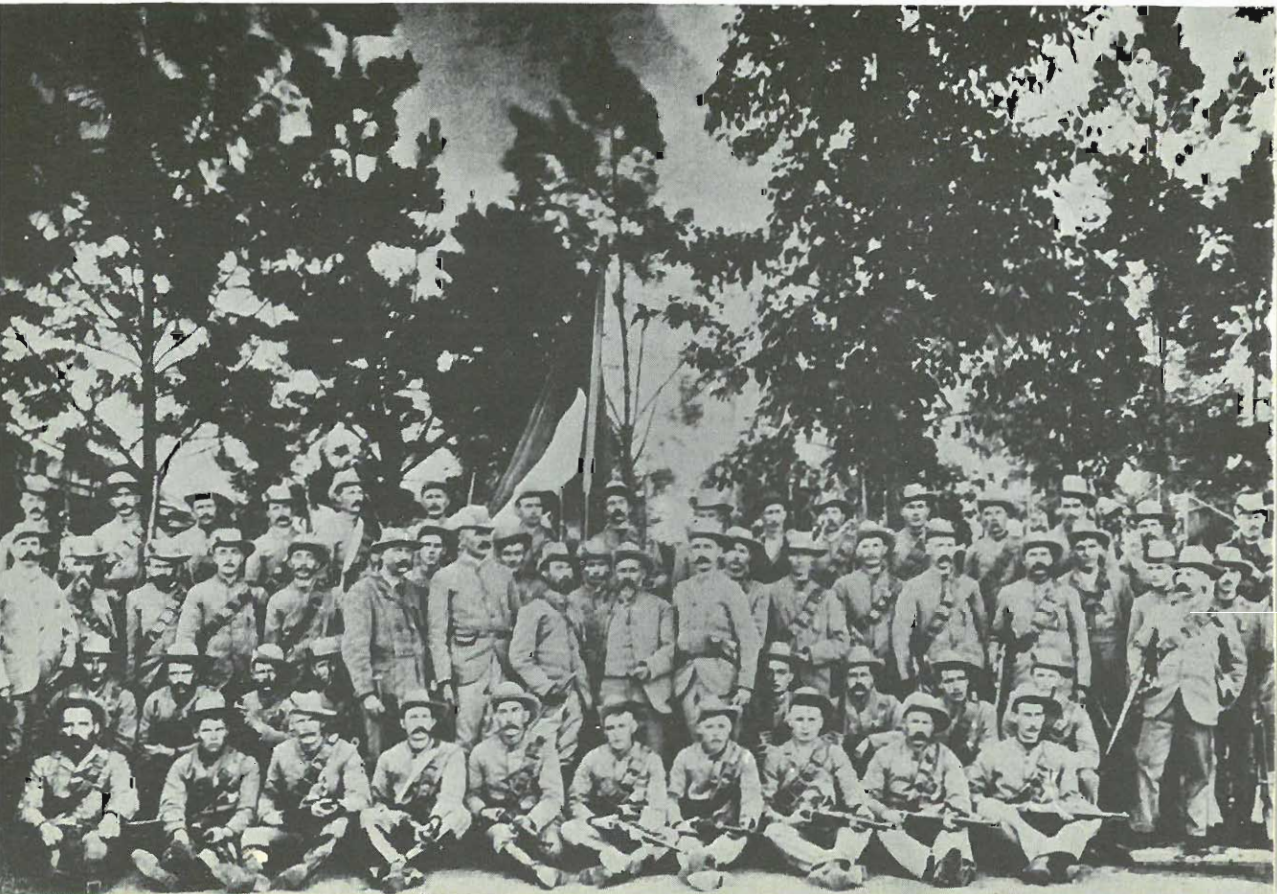
Marraskuun 20. päivänä skandinaavit saivat määräyksen lähteä kohti Kimberleyn kaupunkia, sillä lordi Methuenin johtama brittiarmeija oli etelästä lähestymässä kaupunkia. Taistelu brittien ja buurien välillä käytiin 11.12.1899 Magersfonteinissa, Kimberleystä etelään. Skandinaavien 52-miehinen etuvario taisteli siellä erityisen urhoollisesti menettäen kaatuneina, haavoittuneina ja vankeina yhteensä 48 miestä. Suomalaisia kaatui kaksi (Henrik Hägglöf ja Emil Mattsson), haavoittui kaksi (Otto Backman ja Johan Viklund) ja jäi vangiksi yksi (Johan Mickelsson).

Vaikka buurit voittivat Magersfonteinin taistelun, oli heidän helmikuussa 1900 peräännyttävä Magersfonteinista. He joutuivat uuteen taisteluun brittien kanssa Paardebergissa, jossa koko buuriarmeijan, mukana skandinaavit, oli antauduttava 27.2.1900. Lähes kaikki suomalaiset sotavangit kuljetettiin St. Helenalle, josta heidät vapautettiin sodan päätyttyä 1902.

Johannesburgissa oli buurisodan syttyessä ollut 50–60 suomalaista. Näistä liittyi vapaaehtoisjoukkoon sen eri vaiheissa 20 miestä. Etelä-Afrikan muilla paikkakunnilla asuneet harvalukuiset suomalaiset liittyivät buurijoukko-osastoihin, ja muutamia taisteli myös brittien puolella.

The Scandinavian corps in Pretoria before leaving for the front in October, 1899.

Scandinaaveja matkalla rintamalle Lokakuussa 1899 Pretoriassa.

Heimo Uotila:

Suomalaisten kurssi- ja opintosuori- tusten hyväksyminen Australiassa

Heimo Uotila toimi Lammin kansalaiskoulun johtajana ennenkuin hän v. 1959 lähti siirtolaiseksi Australiaan, Mount Isan kaivoskaupunkiin. Työnsä ohella hän suoritti loppututkinnon Queenslandin yliopistossa v. 1970. Seuraavana vuonna hän siirtyi Canberraan siirtolaisministeriön palvelukseen ja pari vuotta myöhemmin Opetusministeriön Kansainväliseen Opetusosastoon tehtäväänään ulkomaisten opintosuoritusten arvioiminen ja vertailu.

Päävaikeudet, joiden eteen suomalainen tai kuka tahansa siirtolainen joutuu Australiassa halutessaan aloittaa koulutustaan vastaavan ammatin tai toimen, ovat seuraavat:

- 1) virallisen tunnistuksen tarpeellisuus aikaisempiin opintosuorituksiin nähden.
- 2) aikaisempaa ammattia tai tointa ei tarkalleen vastaavana ole Australiassa
- 3) koulutuksessa ja elämässä olevat henkilökohtaiset tekijät ehkäisevät sopeutumisen australialaiseen ammattiin.

Erikoistumista suuresti vaativat ammatit tai toimet vaativat erikoisäädöksensä. Lait vaativat rekisteröimisen ja ne rajoittavat tai kieltävät rekisteröimättömien henkilöiden ammatin tai toimen harjoittamisen. Ammateista, jotka ovat tällaisia mainittakoon sähköala, putkityöt ja rakennusala joissakin valtioissa. Rekisteröimislakien alaisia akateemista koulutusta vaativia aloja ovat mm.

seuraavat: lääkärin, hammaslääkärin ja eläinlääkärin toimen harjoittaminen, lääkintävoimistelu, sairaanhoito, apteekkiala, arkkitehtuuri, maanmittaus ja opetusalakin muutamissa osavaltioissa. Rekisteröinnin ulottuvuus vaihtelee alasta riippuen. Arkkitehtuurin, rakennustaiteen alueella on vain arkkitehdin titteli suojattu eikä tehtävä. Melkeinpä kuka tahansa saattaa piirtää rakennuksen tai tehdä työtä palkkaa tai palkkiota vasten piirtäjänä ja suunnittelijana esimerkiksi teknikon kelpoisuuden omaavana, mutta ainoastaan rekisteröity henkilö saa ilmoittaa itseään arkkitehtinä. Lääkärin tointa koskevat rekisteröimislait eivät vain suojaa lääkärin titteliä vaan valtaosa lääkärin suorittamista tehtävistä on myös lailla suojattu. Epäonnistuminen rekisteröinnin saamisessa merkitsee sitä, että siirtolaisen mahdollisuudet omalla alallaan ovat rajoitetut ja saattaa merkitä sitä, että hän on täysin estetty oman toimen harjoittamisesta joko toisen palveluksessa tai itsenäisenä yrittäjänä. Toisilla alueilla kuten insinöörialalla, kirjastoalalla, sosiaalityössä, sairausvoimistelussa, puheterapiassa ja laitosten ruokavaliosuunnittelussa eivät lailliset ts. rekisteröimistä koskevat rajoitukset näyttele tärkeätä osaa. Kuitenkin työnantajat näissä tapauksissa arvostavat erikoisesti australialaisen alan yhdistyksen tai järjestön suorittaman ulkolaisten opintosuoritusten hyväksymisen. Jos suomalainen saavuttaa yhdistyksen jäsenyyden, niin tällöin myös yliopistolliset suoritukset tulevat automaattisesti hyväksytyiksi ammatin tai toimen saamiseksi.

Joissakin tapauksissa suurten työnantajien arvostelu on tärkein kelpoisuuden mittari. Näin on laita erikoisesti opetusalalla, missä kuusi osavaltioiden opetusministeriötä ja keskushallituksen opetusministeriö ovat pääasiallisimmat työnantajat. Tietokonealalla ja geologiassa ei muodollisen opetuksen perustaa ole määritelty selvästi ja ulkomaisen koulutuksen hyväksyminen on suurimmalta osalta riippuvainen työnantajasta.

Toisinaan suomalaisella tulokkaalla on vaikeuksia löytää asema, joka tarkalleen vastaisi sitä, mikä hänellä oli Suomessa. Kauppa- ja taloustiedettä lukenut havaitsee, että niitä tuskin pidettäneen erillisinä toimialueina Australiassa. Vaikka aineita opetetaan kouluissa ja yliopistoissa, niin yleensä opiskelu tapahtuu pohjaopintoina hallinnollisia tehtäviä varten sekä liikealalla että hallituksen palveluksessa. Merkonomien koulutusta vastaavaa koulutusta ei ole myöskään lainkaan olemassa. Tällöin ei myöskään ole mahdollisuuksia k.o. tutkintoa vastaaviin tehtäviin. On myöskin otettava lukuun, että akateemiseen loppusuoritukset ja opintoarvot eivät sellaisenaan takaa automaattista pääsyä virkauralle.

Henkilökohtaiset tekijät voivat olla yhtä tärkeitä kuin mitkä tahansa muut suomalaiselle siirtolaiselle hänen virkansa hoitamisessa. Vaikka henkilön ammatillinen pätevyys olisi kuinka loistava, hänen tiedoillaan ja taidoillaan ei ole paljonkaan arvoa, ellei hän voi keskustella englanniksi asiakkaitensa tai työ- ja virkatovereittensa kanssa. Ei voi kuvitella lääkäriä virkansa hoitajana, ellei hän pysty pyytämään potilasta kuvaamaan oireitaan. Samoin ei myöskään insinööriä, joka ei täysin tajua työnantajansa yksityiskohtaisia vaatimuksia. Samalla tavalla on puutteellinen opettaja, jonka englanninkielenkäyttö ja esitys aiheuttaa vaikeuksia hänen oppilailleen. Lait ja perinteelliset paikalliset tavat,

jotka koskevat ammattien ja virkojen hoitamista Australiassa on myös opittava ennenkuin henkilö voi toimia alallaan tehokkaasti. Vastaavien liikekirjanpittäjien ja tilitoimistojen hoitajien, jotka valmistuvat yliopistoissa täytyy olla perehtyneitä Australian yhtiö- ja verotuslakeihin. Arkkitehtien on samoin tiedettävä perinteelliset sopimusjärjestelyt asiakkaiden ja rakentajien kanssa puhumattakaan rakennusalan lainsäädännöstä. Joskus on tapauksia, että uuden tulokkaan muodollisesta koulutuksestakin puuttuu jokin olennaisesti tärkeä piirre Australian käytännön kannalta tai ehkä ei jollakin alueella ole opiskeltu riittävän korkealla tasolla, mikä on Australian vaatimuksena. Tällöin Australian oppilaitokset usein myöntävät oikeuden päästä mukaan niiden kursseille ja antavat hyvityksen eli tunnistuksen suoritetuista opinnoista. Joskus hyvitys saattaa olla hyvinkin suuri, mutta joissakin tapauksissa saateen vaatia koko kurssin suoritus uudelleen australialaisten vaatimusten mukaisesti. Yleensä on parempi suorittaa määrätty vaihe kokonaan loppuun Suomessa. *Suomalaisen ylioppilaan on ehdottomasti parempi lukea aloittamansa kurssi loppuun kuin lähteä ennen opintojen päättymistä siirtolaiseksi. Sama pitää paikkansa esimerkiksi teknillisissä kouluissa opiskelevien kohdalla. Osa-suorituksista ei useinkaan saada sitä hyvitystä aikamääräisesti mihin kurssin lopullinen suoritus oikeuttaa.*

Paikallisten olosuhteitten tuntemus on tarpeellista siirtolaiselle ammattija toimialansa kysymyksissä

Australian monivaihteisesta opetusjärjestelmästä johtuvat osaltaan monet niistä vaikeuksista, joiden eteen suomalainen siirtolainen joutuu koettaessaan saada katetta suorittamilleen kursseille ja opintosuorituksille Australian oloissa.

Australian opetuslaitos ei ole yhtenäinen, vaan perustuslain mukaan se on kunkin osavaltion itsenäisesti hoidettavissa ja tästä johtuvat erilliset hallinnolliset järjestelyt, omat opetussuunnitelmat ja kokeet kussakin valtiossa: New South Wales, Queensland, Etelä-Australia, Victoria, Länsi-Australia ja Tasmania. Keskushallituksen opetusministeriön valvontaan kuuluvat pääkaupunkiterritorio, pohjois-territorio sekä muut territoriot ja valvonta-alueet. Koululaitoksessa ja opetusalalla on suuriakin eroavaisuuksia jo yksistään Australian omien opintosuoritusten hyväksymiseen nähden yleisenä koko Australiassa puhumattakaan ulkolaisista, joiden puntarointi vaihtelee suuresti sekä osavaltioiden kannanotoista että asiantuntemuksesta riippuen. Voimme hyvällä syyllä todeta, että esimerkiksi Skandinavian eri maissa on suhtautuminen toisiin pohjoismaisiin opintosuorituksiin nähden paljon yhtenäisempi kuin vastaavasti Australian eri osavaltioissa. Yhtenäiseen ja keskitettyyn koululaitokseen tottuneina on jo tässä perusvaikeus maahan saapuville suomalaisille siirtolaisille.

Opintosuoritusten arviointia suorittavat elimet

Opetuslaitoksen monivivahteisuudesta on luonnollisena seurauksena se, ettei koko Australiassa ole olemassa yleistä elintä, jonka auktoriteetti olisi määräävä opintosuoritusten puntaroimiseksi ja niiden hyväksymiseksi Australian laajuisena. Opintosuoritusten laadusta ja niiden tunnistamisen tarkoituksesta useimmiten riippuu, mikä on sopiva elin antamaan niistä lausunnon tai opastamaan ammatin- tai toimen valintakysymyksissä.

1. Australian Keskushallituksen Opetusministeriön (International Education Branch, Australian Department of Education).

Ministeriön Kansainvälisen Osaston opintosuorituksia arvioiva alaosasto antaa lausuntoja ulkolaisista opintosuorituksista lähinnä neuvoa- antaen. Ministeriö toimii kuitenkin virallisena auktoriteettina keskushallituksen eri ministeriöiden palvelukseen tulevien tai pyrkivien ulkomailla koulutuksensa saaneiden henkilöiden opintosuoritusten määrittelemiseksi. Erikoisesti on tällöin ratkaistava vastaavatko suoritukset säädöksissä määriteltyjä australialaisia opintosuorituksia. Ministeriön palvelu on myös yksityisten työnantajien, oppilaitosten, rekisteröimisviranomaisten, osavaltioiden hallitusten ja keskushallituksen eri ministeriöiden käytävissä maksuttomasti. Ministeriö ei kuitenkaan anna asianomaisille henkilöille lausuntoja heidän omista suorituksistaan. Työpaikkoja hakiessaan henkilöt voivat mainita työnantajalle tästä ministeriön palvelusta. Työnantaja lähetettyään alkuperäisistä todistuksista otetut jäljennökset (ei siis käännöksiä) saa yksityiskohtaisen lausunnon työntekijän tai siksi aikovan henkilön suorituksista Australian tai kyseessä olevan osavaltion opintosuorituksiin verrattuna. On luonnollista, että ministeriö toimii läheisessä työyhteydessä muiden Australian opetusviranomaisten kanssa. Viime aikoina ovat varsinkin yliopistot ja erilaiset rekisteröimiselimet kääntyneet ministeriön puoleen. Tämä on ehkä osoituksena siitä, että Australian eri opetuslaitoksiin on saapunut yksityisiä opiskelijoita suorittamaan kursseja, joihin ei ehkä omassa maassa ole ollut mahdollisuuksia, joskaan näiden joukossa ei ole ollut montakaan suomalaista. Kuten edeltä ilmenee, voi Suomesta tullut henkilö selvittää vaikeuksista jo tämän järjestelmän puitteissa.

2. Ulkolaisten toimikelpoisuuksien tutkimiseksi asetettu komitea (Committee On Overseas Professional Qualifications eli COPQ).

Australian osavaltiosysteemin mukaisesti kehittyivät eri virkamiesjärjestöt eri osavaltioissa myös eri tavoin ja kun monissa tapauksissa osavaltioiden lakeihin tuli virkamiesjärjestöjen tai niiden rekisteröintieliimien toimesta määräyksiä ulkolaisiin akateemisiin opintosuorituksiin nähden, olivat epäjohdonmukaisuus ja lailliset vaikeudet usein ylipääsemättömiä varsinkin kun monissa tapauksissa osavaltion eduskunnan oli

muutokset hyväksyttävä, yhtenäisyyttä ei voitu aina edes ajatella sitä ajavan elimen puuttuessa.

Vuonna 1969 liittovaltion parlamentti Canberrassa perusti komitean, joka työskentelee siirtolaisministerin alaisena. Komitea on saavuttanut tuloksia varsinkin osavaltioiden virkoja ja toimia koskevien lakien yhtenäistämässä. Komitea käsittelee kuitenkin vain ns. akateemisia suorituksia eikä esimerkiksi oppikouluksia, kuten keskushallituksen opetusministeriö. Komitealla on useita asiantuntijalautakuntia koostuen Australian akateemisissa ja virkamiespiireissä hyvin tunnetuista henkilöistä. Tällaiset asiantuntijalautakunnat antavat yksityiskohtaisia selityksiä ulkolaisista suorituksista osavaltioiden rekisteröimislautakunnille, työnantajille sekä myös ns. yleisten akateemisten loppusuoritusten kohdalla myös asianomaisille henkilöille itselleen.

Asiantuntijalautakuntia on mm. arkkitehtuurin, hammaslääketieteen, eläinlääketieteen, kirjastonhoidon, sairaanhoidon, farmasian, sairausvoimistelun ja opetusalalla. Asiantuntijalautakunta on myös yleisten akateemisten loppusuoritusten alueella (ts. suoritukset, jotka Suomessa ovat esim. filosofisen tiedekunnan, kauppakorkeakoulun, teologisen tiedekunnan tai yhteiskunnallisen korkeakoulun antamia) Yleisten akateemisten suoritusten määrittelyssä COPQ kuitenkin käyttää keskushallituksen opetusministeriön palveluksia ja toimii läheisessä yhteistyössä, jotta yhtenäinen kannanotto saavutettaisiin.

3. Osavaltioiden Opetusministeriöt

Kun kunkin osavaltion kansa- ja oppikoulusysteemi on osavaltion opetusministeriön valvonnassa seuraa tästä se, että ministeriöiden valvonnalaiksiin oppilaitoksiin hakiessa käyttävät laitokset usein osavaltionsa opetusministeriön palvelua hyväkseen punnitessaan laitokseen tai kouluun pyrkivän papereita. Sama koskee myös osavaltion hallituksen palvelukseen pyrkiviä. Kun monissa tapauksissa perusvaatimuksena on joko "koulutodistus" (School Certificate) — keskikoulutodistus tai "korkeampi koulutodistus" (Higher School Certificate) — lukion todistus jopa ylioppilastutkintotodistus (Matriculation Certificate) on suoritusten arviointi suoritettava k.o. osavaltion vastaavaa todistusta ajatellen, kun kyseessä on tämän määrätyn osavaltion hallituksen palvelukseen pääsy.

Australian keskushallitus käyttää myös hyväkseen osavaltioiden opetusministeriöiden palveluksia silloin kun on kyseessä keskushallituksen palvelukseen pyrkijän oppikouluksien arviointi tapauksessa, jolloin näitä pidetään perusvaatimuksina k.o. osavaltioiden alueilla poikkeuksena Victoria ja Etelä—Australian osavaltio.

4. Oppilaitokset

Australian oppilaitokset (varsinkin teknilliset opistot ja instituutit) ovat joutuneet olosuhteitten pakosta suorittamaan ulkolaisten ja myös

suomalaisten opintosuoritusten arviointia nimenomaan silloin kun k.o. henkilöt ovat hakeutuneet kursseille jatko-opiskelua varten. Monissa tapauksissa on oppilaitosten ollut kuitenkin pakko antaa lausuntonsa kun työnantaja tai toinen oppilaitos on halunnut saada tietoonsa ovatko k.o. henkilön suoritukset verrattavissa oppilaitoksen antamaan todistukseen, diplomaan tai oppiarvoon. Tämä koskee varsinkin ns. ammattimiesten koulutusta sekä teknillisiä suorituksia—alue, jolla eniten on epä johdonmukaisuuksia, koska yhtenäinen asennoituminen on toistaiseksi melkein olematonta. Yksityiset henkilöt ovat myös käyttäneet oppilaitosten arviointipalvelua hyväkseen ilmoittamalla, että hakeutuvat määrätyle kurssille, vaikka todellisuudessa heillä ei ole ollutkaan vakavaa opiskelualetta! Korkeampien oppilaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen ollessa täysin itsenäisiä on seurausena ollut myös se, että samat opintosuoritukset voidaan punnita täysin eri tavoin riippuen oppilaitoksen kannanotoista ja asiantunte muksesta.

5. Virkamies ja ammattijärjestöt ja niiden viralliset rekisteröimiselimet
Määrätyissä erikoisammateissa ja virkamiehillä on useissa tapauksissa voimakkaasti järjestynyt organisaationsa eri osavaltioissa ja valtion lakien alaisina järjestetyt rekisteröimislautakuntansa. Opintosuoritusten hyväksyminen on tällaisissa tapauksissa k.o. järjestön asiana ensisijaisesti. Tämä koskee mm. sellaisten kuin insinöörien, lääkärien, hammaslääkäreiden, eläinlääkäreiden, arkkitehtien jopa opettajienkin (muutamissa osavaltioissa) opintosuoritusten hyväksymistä. Ammattimiesten kohdalla on jäsenyys ammattiliiton alaisessa ammattijärjestössä pakollinen. K.o. ammattijärjestö suorittaa opintosuoritusten arvioinnin joko itse tai käyttäen ulkopuolista asiantuntija apua (mm. opetusministeriöitten tai teknillisten oppilaitosten) päättääkseen kelpuutetaanko k.o. henkilö jäsenyyteen (putkimies, sähkömies, hitsaaja jne). Monissa tapauksissa keskushallituksen työ- ja työsuhteita käsittelevä ministeriö välittää keskushallituksen opetusministeriön suorittamat tutkimusten tulokset tiedoksi ammattijärjestöjen päättävälle elimelle.

Opintosuoritusten arviointi ja hyväksyminen Australiassa aiheuttaa vaikeuksia

Opintosuoritusten arviointi ei Australiassa ole lainkaan yksinkertainen asia vaan joskus tuo mukanaan suuriakin vaikeuksia, jopa niinkin yksinkertaisessa asiassa kuin tarvittavan osoitteen hakemisessa. Osavaltiojärjestelmän koneistoon tottumattomalta suomalaiselta ei omien vaikeuksien selvittäminen useinkaan käy, ellei hän saa tarpeellisia vihjeitä elimiltä tai henkilöiltä, jotka ovat tietoisia kaikista "byrokratian" hienouksista. Vaikeutena on myös arvioinnin suorittamiseen tarvittava asiakirjamäärä. Tärkeintä on kaikissa tapauksissa hankkia jäljennökset alkuperäisistä so. suomen tai ruotsinkielisistä todistuksista. Monet arviointielimet eivät lainkaan kelpuuta käännöksiä vaan suorit-

tavat tarvittavat käännöstyöt joko itse tai käyttäen keskushallituksen kielenkääntötoimiston apua hyväkseen. Monet varsinkin Suomessa käännetyt todistukset ovat harhaanjohtavia ja aiheuttavat jopa vahinkoa asiakkaille, jos arviointi suoritetaan käännösten pohjalla. Todistuksiin ja diplomeihin nähden on käännöstyö nimittäin suoritettava maan opetuslaitokseen perehdyttyä ja tällaista kokemusta ei useinkaan suomalaisilla kielenkääntäjillä ole. Yhtä tärkeätä on myös antaa todistuksien mukana täydellinen selostus käydystä kurssista kurssivaatimuksineen.

Suomalaisten opintosuoritusten hyväksyminen Australiassa

Kansa- ja oppikoulusuoritukset.

Yleisesti ottaen suomalaisen kansa- ja oppikoulun suoritukset saavat vastaavan tunnustuksen Australiassa aikamääräisesti. Suomalainen ylioppilastutkinto katsotaan tšekäläistä "matriculation" koetta vastaavaksi. Virkoihin, joiden perusvaatimuksena on "Higher School Certificate" on suomalainen merkonomin tai opistoinsinöörin tutkinto katsottu vastaavaksi, mutta ei välttämättömästi aina "matriculation" tasolla (matriculation vaaditaan yliopistoon sekä useimpiin korkeakouluihin (college of advanced education) pääsemiseksi)

Teknilliset ja ammattisuoritukset.

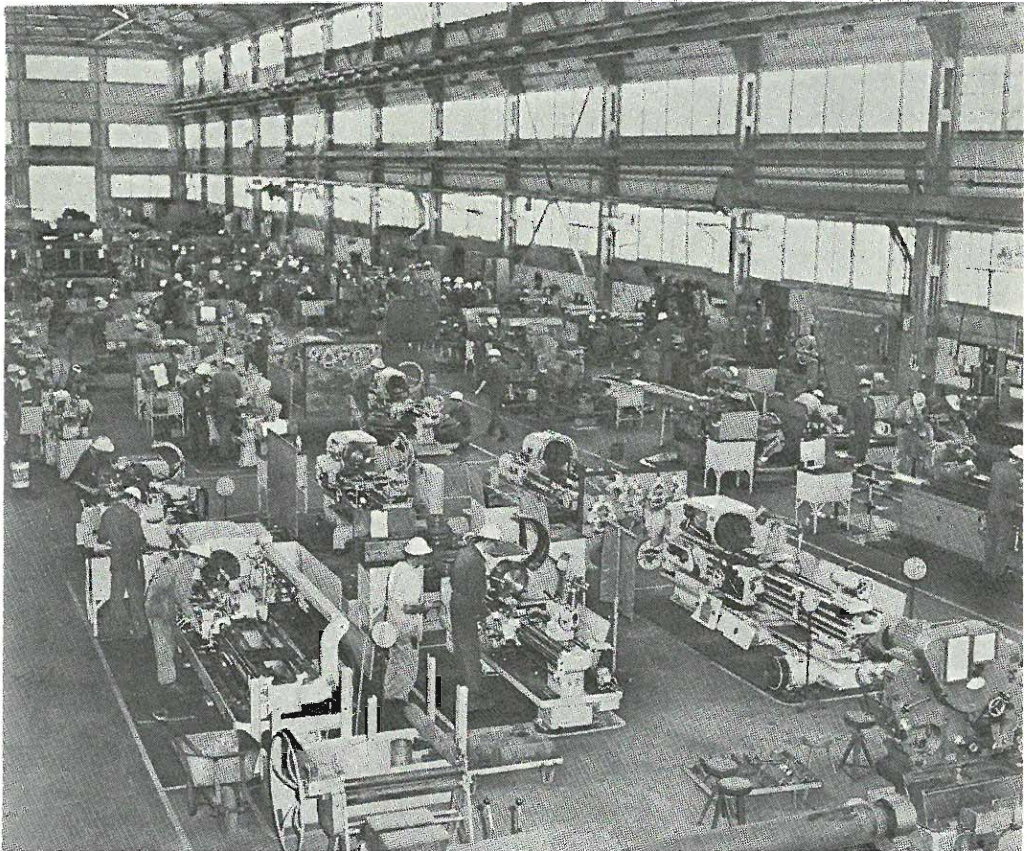
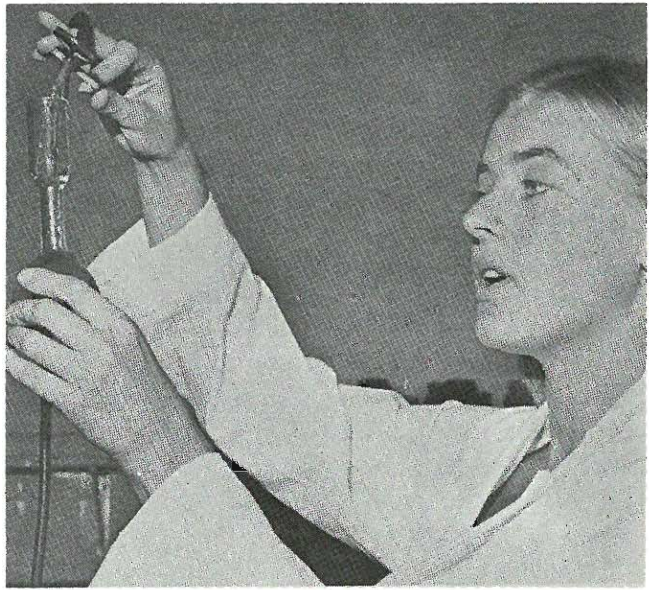
Australia on tällä alueella ilman yhtenäistä asennoitumista ja on paljon eri osavaltioissa suoritettuja kurseja, joita ei tunnusteta naapuriosavaltiossakaan, vaikka kyseessä ovat Australian omat oppilaitokset. Määrätyillä teknillisillä aloilla ei ole vastaavaa koulutusta Australiassa lainkaan. Tämä koskee erikoisesti mm. suomalaisten teknillisten opistojen tai niitä vastaavien antamaa koulutusta. Australialainen teknikko, joka valmistuu teknillisestä opistosta (technical college) työskentelee huomattavasti alemmalla portaalla kuin yliopistosta tai korkeakoulusta valmistunut insinööri. Opistoinsinöörin koulutusta vastaavaa ei ole, ja näinollen ei suomalaisella opistoinsinöörillä ole mahdollisuuksia samoihin tehtäviin kuin Suomessa.

Insinöörit Australiassa saavat koulutuksensa yksinomaan yliopistoissa tai korkeakouluissa (college of advanced education) eli siis akateemisen koulutuksen tietä. Ellei ulkolainen kurssi ole samantapainen, ei ole mahdollisuuksia insinöörien keskusjärjestön (The Institution of Engineers, Australia) jäseneksi ja sen oikeuksien, so. laillisen pätevyyden saamiseksi. Opistoinsinöörin on tällöin tyydyttävä joko tekniikan tehtäviin (joihin riittää australialaisen teknillisen opiston tai sitä vastaavan suomalaisen teknillisen koulun kurssi) tai varauduttava kahden jopa kolmenkin vuoden lisälukuihin saadakseen insinöörialalla yliopistollisen loppuarvon tai diplomin.

Ammattimiesten kohdalla suomalaiset ammatilliset suoritukset on yleensä tunnustettu vastaavalla tasolla. Kuitenkin on ollut tapauksia, että esimerkiksi suomalaisen rakennustekniikan on ollut vaikea saada rekisteröidyn rakentajan oikeuksia, kun rekisteröimiselimellä ei ole ollut käytettävissään tarpeellista

Oikealla: Opiskelija valmistamassa kuparinäytettä analyysiä varten Mt. Isan kuparikaivosten laboratorioissa.

Alla: Harjoittelijoiden koulutuskeskus Newcastiessa, New South Walesissa.

asiantuntemusta suomalaisen kurssin arvioimiseksi. Pääkaupunkiterritoriossa on keskushallituksen opetusministeriön toimesta voitu kurssin rakenne selvittää yksityiskohtaisesti k.o. rekisteröimiselimelle ja niinpä sen on todettu vastaavan määrättyä rakennusalan teknillisen opiston kurssia, joka on perusvaatimuksena rekisteröimiselle. Joissakin tapauksissa nimitykset vaihtuvat ratkaisevasti ja niinpä ammattiyhdistykset ovat joskus myöntäneet virheellisten käännösten perusteella hyvinkin rajoitettuja ammattimiesten oikeuksia. Suomalainen hitsaaja lienee sopivimmin käännettävissä "boilermaker" eikä "welder". "Welder" suorittaa lähinnä saumaamista mutta "boilermaker" saa myös piirtää ja leikata!

Määrätyillä aloilla ei tunnustaminen ole mahdollista yhteiskunnan erilaisen historiallisen taustan ja sitä seuranneen kehittymisen johdosta. Tämä koskee jo edellämainittua kauppa- ja liikealaa, joka eroaa huomattavasti suomalaisesta. Merkonomien oppiarvolla ei ole sitä teknillistä arvostusta, joka sillä Suomessa on. Kirjanpitoon koulutetulla ja perehtyneellä henkilöllä ei ole mahdollisuuksia Australiassa, jossa kirjanpitäjän on hallittava yhteiskunnan verotuslainsäädäntö, yhteisöjä ja osakeyhtiöitä koskeva lainsäädäntö jne. Australialainen "kirjanpitäjä" (accountant) saakin koulutuksensa yliopistossa tai korkeakoulussa tästä syystä.

Joskus saatetaan suomalainen kurssi hyväksyä sellaisenaan, mutta käytännöllisten seikkojen takia voi olla tarpeen ns. "koeaika". Suomalaiset sairaanhoitajat saavat rekisteröinnin kaikissa osavaltioissa, mutta muutamissa vaaditaan 3-6 kk ajanjakso sairaanhoidon käytännölliseen puoleen perehdyttämiseksi (lääkemääräykset jne), ennen virallista rekisteröimistä. Putkimiesten kohdalla useissa osavaltioissa vaaditaan lisäsuorituksena joskus terveydenhuoltolainsäädäntöä joskus jokin suoritus joka tšekäläisessä kurssissa on, mutta puuttuu suomalaisesta. Tämä ei kuitenkaan ole ihmeteltävää, koska sama vaatimus voidaan ennen virallisten oikeuksien antamista tehdä myös toisesta Australian osavaltiosta saapuvalla ammattimiehelle!

Akateemiset tutkinnot

Suomalaiset akateemiset loppusuoritukset (edellyttäen vähintään kolmen vuoden korkeakoulu- tai yliopisto-opiskelua) saavat yleensä Australiassa vastaavan tunnistuksen. Täten esimerkiksi keskushallituksen yliopistollista loppusuoritusta edellyttäviin virkoihin vaadittavat akateemiset loppusuoritukset on kelpuutettu (edellyttäen, että pysyvän nimityksen ollessa kyseessä henkilö on Australian kansalainen).

Joissakin tapauksissa ei kuitenkaan suomalainen koulutus oikeuta vastaavan toimen harjoittamiseen Australiassa. Esimerkkinä tästä mainittakoon lakimieskoulutus ja maanmittausinsinööriopiskelu. Kummassakin tapauksessa on kysymys olennaisesti erilaisesta lainsäädännöstä sekä Suomessa että Australiassa ja lisätutkinnot ovat tällöin tarpeen.

Suomalainen lääkärintutkinto johtaa rekisteröintiin muutamissa osavaltioissa. Joissakin osavaltioissa se ei ole mahdollista ilman erikoistutkintoa esimerkiksi rekisteröimislautakunnan nimeämän erikoisen tutkijalautakunnan edessä.

Suomalainen ekonomi saa ns. yleisen tunnistuksen, mutta ei kirjanpidollisten vaatimusten vuoksi pääse tehtäviin, joissa vaaditaan täkäläinen "Bachelor of Commerce" tai "Bachelor of Business".

Suomalaisesta teknillisestä korkeakoulusta valmistuneet pääsevät yleensä omien ammattialojen liittojen tai yhdistysten jäseniksi ja sitä kautta saavat tunnistuksen (diplomi-insinöörit).

Suomalaista fil.kand. tutkintoa voidaan Australian akateemisessa terminologiassa verrata esim. "Bachelor of Arts with Honours" tai "Master of Arts" riippuen aineyhdistelmästä ja lopputuloksista. Sama koskee esimerkiksi valtiotieteen kandidaattitutkintoa, koska valtiotiedettä ei Australiassa opiskella erilliseen ensimmäiseen yliopistolliseen oppiarvoon johtavana.

Kun Australiassa ei ole valtiokirkkojärjestelmää, on tästä ollut seurauksena, että kirkkojen työntekijöiden koulutus ei yleensä tapahdu akateemista tietä, vaan ns. opistoissa tai seminaareissa, joihin pääseminen ei edellytä useinkaan oppikoulun täydellistä kurssia. Suomessa koulutuksen saanut teologi voi näinollen saada suorituksilleen erilaisen tunnistuksen riippuen toimen laadusta. Suomalaisten peruskoulun- ja oppikoulunopettajien tutkinnot kelpuutetaan kaikissa Australian osavaltioissa ja territorioissa edellyttäen kuitenkin yleensä kolmen vuoden tai sitä pitempää koulutusta täyteen oppikoulukurssiin perustuen. Akateemisen kurssin lisäksi edellytetään oppikoulunopettajilta auskultointia, koska Australiassa oppikoulunopettajat suorittavat aina akateemisen kurssin jälkeen erillisen vuoden kestävän opettajadiploomakurssin.

Keskeneräiset tutkinnot

Mitään yleiskuvaa ei keskeneräisten tutkintojen suhteen voida antaa. Osittaiset opintosuoritukset saattavat kuitenkin usein jäädä vaille mitään tunnistusta. Henkilö, joka Suomessa on aloittanut ja ehkä opiskellut parisen vuotta-kin yliopistossa voi joutua Australiassa aloittamaan täysin alusta riippuen täkäläisen yliopiston tai korkeakoulun kannanotosta. Yliopistoilla ja korkeakouluilla ei myöskään ole sopimuksia keskeneräisten tutkintojen suhteen, vaikka tutkinnot olisi suoritettu Australian omissa oppilaitoksissa.

THE ACCEPTABILITY OF FINNISH COURSES AND EDUCATIONAL QUALIFICATIONS IN AUSTRALIA

The main difficulties confronting Finnish or any other migrants who wish to be employed in their area of training, whether trade or profession could be classified as follows:

- need of official recognition of earlier educational qualifications ;,
- an earlier trade or profession as such does not exist in Australia;
- personal factors in education and/or life prevent settling in an Australian trade or profession;

Specialization in certain trades and professions led to special requirements for protection of either professional men or the public, sometimes for both. Legislation was enacted accordingly. Thus State and Federal legislation may require registration and unregistered persons may not be able to work in their former field of training. Sometimes membership of a professional body is a requirement for employment in a certain area, e.g. in engineering. Sometimes major employing authorities decide on the acceptability of overseas qualifications (teaching profession). Often a Finnish migrant has difficulties in finding an equivalent qualification in Australian terms. A person who has studied commerce and/or economics finds that these areas are not special professions but are studied as basic subjects in schools and universities for preparation of a public career. In Australia there is no equivalent training for a highly qualified technician as the "merkonomi". It is also important to stress the fact that academic qualifications as such do not guarantee automatic employment - a migrant must be able to compete with native Australians. Personal factors are very important. First class professional qualifications do not have much value if the holder of these qualifications cannot discuss in English with his customers or his colleagues. One must learn laws and legal requirements concerning trade or profession before he can be efficient in his trade or profession.

Knowledge of the local conditions is important to any Finnish migrant who tries to understand the complicated procedure required for recognition of his or her qualifications. The education system in Australia is not a centralised one. According to the Australian Constitution education is a State responsibility which has led to different organizational arrangements, curricula and examinations in six States and in a number of territories. It follows that there is no central assessing authority for the assessment work. The following assessing authorities work in the field of overseas qualifications:

1. The assessment Section of the International Education Branch, Australian Department of Education is the official authority for assessing tertiary qualifications of persons entering the Australian Government Public Service. The Department also provides advisory service for the use of State and Federal government departments, educational institutions including universities and colleges of advanced education and private

- employers. Although the Department does not provide personal assessment for the individuals themselves these may notify their prospective employers of the service available to them.
2. The Committee on Overseas Professional Qualifications (the COPQ) seeks out, assembles and collates information relevant to the recognition of overseas professional qualifications. The COPQ has focussed its main attention upon well defined professional areas: medicine, veterinary science, nursing, pharmacy, physiotherapy, dentistry, dietetics, optometry engineering, accountancy, librarianship and teaching. It has constituted Expert Panels where appropriate in these professions to make liaison with their professional associations.
  3. The State Departments of Education. State schools and colleges as well as state government departments would use assessment services of their respective State education departments as assessments have to be made against State standards.
  4. Educational institutions (universities, colleges of advanced education "korkeakoulut" and colleges) assess overseas qualifications of those persons who are seeking entry to these institutions.
  5. Professional and trade associations and registration boards often make the final decision on recognition of overseas qualifications.
- The whole assessment and recognition procedure can often cause great difficulties. Appropriate authorities are unknown and migrants cannot easily find them without precise knowledge. Translation of documents may cause confusion and assessing authorities are easily misled if this work has not been done by the people who are familiar with the Australian education system and terms used.

Recognition of certain Finnish qualifications in Australia

Elementary and High School Qualifications: In general terms Finnish elementary and High School qualifications are recognised "on year by year" basis. The Finnish matriculation examination (ylioppilastutkinto) is normally recognised as comparable to an Australian matriculation examination.

Technical and trade qualifications: In this area there is no uniformity at all in Australia. Some trade qualifications may not be recognised in a neighbouring state although the qualifications were obtained in Australia! Some technical courses may not exist in Australia as such. Thus there is no comparative training at a level of the Finnish technical college (teknillinen opisto) which is between the Australian technical college and the university. Although Finnish trade qualifications are normally recognised at the same level registration in some areas may not be easily obtained as registration authorities do not have enough information about

Finnish courses and qualifications: Sometimes translations made by Finnish translators in Finland and even in Australia have led to limited registrations although qualifications could easily have been assessed as comparable to higher Australian qualifications. Often a trial period may be the requirement for full registration. Finnish nursing qualifications are recognised in all States but some States may require a trial period of 3–6 months before giving full registration on the basis of Finnish qualifications.

Academic qualifications: Finnish academic qualifications obtained after a minimum of a 3-year course are normally given the comparable recognition in Australian terms for general employment purposes. However, Finnish lawyers or land surveying engineers cannot be employed in their professions without additional studies or examinations. In both cases the legal requirements are so different in these two countries that this is self-explanatory. Similar requirements exist in some other professions. The Finnish "filosofian kandidaatti" may be assessed as comparable to an Australian Bachelor of Arts (pass or honours) or to a Master of Arts depending on the subjects and academic performance. A similar assessment may be given to a Finnish "Teologian or Valtiotieteen Kandidaatti" A Finnish "ekonomi" may obtain a general recognition but may not be employed in the field of accountancy which in Australia is a highly specialised area. Finnish teaching qualifications are generally accepted in all Australian States provided they were obtained after a 3-year course following completion of the full secondary school course.

Question of incomplete qualifications: It is not possible to give any clear answer on the question regarding recognition of incomplete qualifications. Sometimes a person, who in Finland had completed a two or a three-year programme, may have to undertake a first-year university level programme. It is therefore wise to complete a degree or a diploma programme in Finland before planning further studies in the same area in Australia.

Annette Rosengren:

FORSKNINGSPROJEKTET

Migrationen mellan Sverige och Finland efter andra världskriget

Sedan våren 1974 har Kulturhistoriska undersökningen vid Nordiska museet i Stockholm, Etnologiska institutionen vid Jyväskylä universitet och Geografiska institutionen vid Umeå universitet bedrivit ett forskningsprojekt rörande migrationen mellan Sverige och Finland efter andra världskriget. Projektet har bekostats med medel från Riksbankens Jubileumsfond i Sverige.

Bakgrunden till projektet var ett tvärvetenskapligt symposium som Kulturfonden för Sverige och Finland höll 1967. Efter detta uppdrog styrelsen åt dåvarande landsantikvarien i Luleå, Harald Hvarfner, att i samarbete med professorerna Erik Allardt, Erik Bylund, Sten Carlsson, Askö Vilkkuna, Elina Haavio-Mannila och docenterna Bengt Loman och Sune Åkerman utarbeta ett förslag rörande samtidsmigrationen mellan Finland och Sverige.

En anhållan om ekonomiskt bidrag sändes så småningom till Riksbankens Jubileumsfond. Projektet var tänkt som brett tvärvetenskapligt med ämnesgrupperna kulturgeografi, migrationshistoria, sociologi, etnologi, lingvistik och pedagogisk, det sistnämnda genom anknytning till redan aktuella projekt.

Projektet kunde sättas igång sedan Riksbanksfonden beviljat anslag, men den breda tvärvetenskapliga inriktningen gick inte att genomföra eftersom fonden gav medel bara till kulturgeograferna och etnologerna. När projektledaren

Harald Hvarfner kort tid efter blev styresman för Nordiska museet hade han forskningsprojektet med sig i bagaget. Efter hans frånfälle i januari 1975 övertogs projektledningen av Göran Rosander, 1:e intendent vid Nordiska museet.

Målsättningen för den *kulturgeografiska* delen av projektet är och har varit att klarlägga finländarnas rumsliga beteende och orsakerna till detta. Geograferna har arbetat med tre undersökningsnivåer där det gällt a) modellkonstruktioner avseende så väl invandring till Sverige som återvandring till Finland (nationella planet), b) de finländska invandrarnas mobilitet på den svenska arbetsmarknaden i jämförelse med en kontrollgrupp av svenska flyttare (regionala planet) och c) undersökning av en grupp finländares tidsanvändning i ett par orter i Mellansverige (lokala planet). Men eftersom artikelförfattaren är etnolog kommer artikeln hädanefter handla om den etnologiska sidan av projektet.

Huvudsyftet med den *etnologiska* delen har varit att studera finländarnas *assimilation* och *etniska identitet* i Sverige. Det kan därför vara att stanna upp litet vid dessa två begrepp.

Finländarna i Sverige är en minoritetsgrupp och som sådan utsatt för ett tryck från majoritetsgruppen, rikssvenskarna. De påverkas att anpassa sig till svenska förhållanden, levnadsvanor och värderingar och att slutligen sugas upp av majoritetsgruppen. Till slut medför detta att man uppger sin finska identitet. Själva anpassningsprocessen kan av arbetstekniska skäl delas upp i tre stadier: ackulturation, integration och assimilation. Det sista är slutstadiet och innebär bl.a. ett byte av identiteten. Första generationens invandrare brukar ofta kunna passera det första stadiet – ackulturationen (vilket innebär en funktionell anpassning genom att t.ex. den materiella kulturen, som klädvanor och möbleringsvanor, anpassas till majoritetskulturen). En fullständig assimilering tar mycket längre tid och är en process som syns utsträckt över flera generationer. Världens inställning till assimilering liksom minoritetsgruppens/individens egen inställning spelar givetvis roll här.

Den kulturkontakt som migration innebär påverkar således inte bara assimileringen utan också den etniska identiteten. Denna utsätts för stora påfrestningar, vilket kan leda till ett vacuum. Migranten vet inte vart han hör, med vilken etnisk grupp han identifierar sig. Språket är en faktor som är djupt förbunden med den etniska identiteten eftersom det språk man lär sig som vuxen aldrig får samma emotionella innebörd som det språk man lär sig som barn. Men identiteten är inte bara kopplad till språket utan också till normer och regler för hur man skall leva. Nya regler kan man visserligen lära in, men med hemlandets gamla regler är också knutna värderingar man vuxit upp med och som därför är svåra att överge, även om man vill. Konfrontationen med nya regler och värderingar kan leda till kulturkonflikt.

Har assimileringprocessen väl börjat kan detta sedan innebära en svårighet vid återflyttning till hemlandet, det kan leda till ny kulturkonflikt. Medan invandraren befunnit sig borta har hemlandet förändrats och han kan finna sig inte höra hemma i något land.

En fråga av stort intresse är orsakerna till flyttningen, vilka faktorer utlöser handlingen. Varför flyttar somliga medan andra som lever under liknande omständigheter och villkor väljer att stanna kvar? Problemet har tidigare undersökts men oftast getts ekonomiska eller socio-ekonomiska förklaringar, arbetslöshet i Finland, bättre förtjänstmöjligheter i Sverige t.ex. Förklaringen är inte tillfredsställande, och ett studium på mikroplanet skulle kunna leda till att de individuella handlingsbesluten analyseras. Individens integrering i lokalsamhället är en utgångspunkt.

Vardagsrummet hos en finlandssvensk familj i Virsbo, inflyttad i början av 1960-talet. Soffgruppen är köpt i Sverige för några år sedan, den är grön till färgen och består modellt av en tresitsig och en tvåsitsig soffa samt fåtölj. Över ena soffan hänger en färglagd fotoförstoring av hennes hemgård i Österbotten. De andra tavlorna är sydda i stramalj och av en typ som ofta förekommit bland de intervjuade finlandssvenska familjerna. (Foto Annette Rosengren 1974)

Man skulle med andra ord och på ett mycket kortfattat och förenklat sätt kunna säga att vad den etnologiska delen av migrationsprojektet velat belysa är: Vad händer med en människa som rycks upp ur sin invanda miljö och placeras i en främmande miljö som behärskas av människor av annan etnicitet? Vilka processer igångsätts? Hur bevaras den etniska identiteten, vad bryter ner och omformar den? Vad drivet en människa att frivilligt besluta sig för att flytta från ett land till ett annat?

Etnologin som samhällsvetenskap har ofta jämförts med sociologin och socialantropologin. Skillnaden gentemot sociologin ligger framför allt i arbetsmetoderna. Medan sociologerna oftast arbetar på makroplanet med ett stort sampel, sker etnologernas och socialantropologernas undersökningar mer på mikroplanet och med ett jämförelsevis litet sampel. Intervjuerna är också som regel betydligt mer omfattande och personkontakten större och djupare. Både etnologin och socialantropologin lägger också stor vikt vid s.k. deltagande observation, då fältundersökarna tar del i de aktiviteter som finns och observerar det liv som förs i gruppen och samhället. Gentemot socialantropologin skiljer sig dock även den moderna etnologin genom sin breda inriktning på och kännedom om den materiella kulturprodukterna. Samtidigt har etnologin tyvärr varit mindre teoribildande.

Genom sina ofta djuplodande intervjuer (inom migrationsprojektet har intervjuer på upp till 10–12 timmar ofta förekommit) och insamling av mjukdata samt genom sin deltagande observation bör alltså etnologin vara väl lämpad för studiet av assimilation på mikroplanet och genom sin kunskap om den materiella kulturen kanske då särskilt lämpad för dess första fas – ackulturationen – som man heller hittills inte lagt så stor vikt vid inom annan migrationsforskning. Om man tar hänsyn till bl.a. ekonomiska förhållanden kan man anta att den föremålsvärld (prydnadsföremål t.ex.) och de sedvänjor invandraren omger sig med i privatlivet kan vara ett mått på ackulturationen.

Den etnologiska undersökningen har alltså rört sig på mikroplanet och inleddes genom att man tillsammans med kulturgeograferna valde ut två orter i Sverige för närmare studium. Det blev Virsbo i Surahammars kommun, Västmanland och Upplands Väsby kommun knappt tre mil norr om Stockholm. Virsbo är en liten bruksort med c:a 2.000 invånare, Upplands Väsby en randkommun till Stockholm med c:a 25.000 invånare, båda med stor andel invandrare från Finland. I de här orterna ägde de kulturgeografiska undersökningarna avseende finländarnas tidsanvändning och etnologernas avseende finländarnas assimilering och etniska identitet rum under våren och hösten 1974. Som ett mått på assimilering ansågs förutom kontakter med Finland, hemmiljöns utformning m.m. också graden av integrering på orten vara. Stor vikt lades vid fritiden eftersom prioriteringen av denna säger mycket om delaktigheten i den lokala kulturens värderingar.

Informanterna, i stort sett gemensamma för kulturgeografer och etnologer, fördelades sig jämt på personer/familjer som varit 2–4 respektive 10–15 år i Sverige och som hade finska respektive svenska som hemspråk. (Var och en intervjuades sedan på sitt hemspråk.) Undersökningarna har därigenom kommit att omfatta inte bara finnar utan också finlandssvenskar. Finlandssvenskarna är en grupp av ovanligt slag och därför av speciellt intresse. I och med att de från början har svenska som hemspråk och av tradition känt en speciell samhörighet med Sverige skulle man kunna anta att assimileringen för deras del går betydligt snabbare än för de finsktalande, att kulturmötet blir mindre konfliktladdat, men är det så? Samtidigt är den etniska identiteten här mer komplicerad, man kan säga tudelad genom rötterna till Sverige men samtidigt förankringen i Finland.

De etnologiska intervjuerna rörde bakgrunden i Finland, flyttningen till Sverige, språk, fritid inklusive festseder, kontakter med Finland (resor, tidningar, brev m.m.) och umgänge i Sverige, värderingar i olika frågor och attityder samtidigt som hemmiljön också studerades. Genom kravet på någon form av begränsning uteslöts livet på arbetsplatsen. Sammanlagt intervjuades totalt ett sextiototal finska och finlandssvenska familjer förutom ett tiotal svenska familjer som kontrollgrupp i Virsbo och ett större antal representanter för kommun, föreningar, arbetsplatser.

För den etnologiska delen av projektet förlades undersökningarna därefter till Finland för studium av återflyttning respektive flyttningsbeslut. Som återflyttningsorter valdes i samråd med kulturgeograferna Borgå och Nokia som svenskspråkig respektive finskspråkig återflyttningsort och Närpes och Karstula som motsvarande utflyttningsorter. I återflyttningsorterna utvaldes ett drygt tjugotal familjer vardera, som varit ett varierande antal år i Sverige. I Närpes och Karstula var tanken att genom intervjuer med personer i begrepp att flytta till Sverige kunna få fram faktorer bakom deras flyttningsbeslut och samtidigt få en bas för fortsatt uppföljning under en tioårsperiod i Sverige. Här uppstod på båda orterna problem genom att undersökningstiden inte sammanföll med någon planerad migration. I Närpes löstes problemet i någon mån genom att en person bosatt på orten åtog sig göra intervjuer under ett års tid. Men syftet i Närpes och Karstula var också att försöka få fram varför vissa personer, med utåt sett liknande förutsättningar som många migranter ändå inte flyttat. Därför intervjuades på vardera orten ett tjugotal familjer i 30–45-årsåldern med småjordbrukarbakgrund (barn till jordbrukare) som jämförelse till de i Sverige etablerade och tidigare intervjuade familjerna.

Det sista egentliga fältarbetet var av mindre skala och ägde rum under hösten 1975 i Klarälvbygden i Värmland, Sverige. Anledningen till att Klarälvbygden, med Hagfors som centrum, valdes var att här är finländarna definitivt i minoritet och möjligheten till daglig kommunikation inom den etniska gruppen försvåras. Hur inverkar detta på assimileringen och den etniska identiteten? Förloper assimilationsprocessen i ett snabbare tempo? Genom att kriteriet på informanter beständes till att de skulle flyttat till Sverige så tidigt som

1944–55 fanns en förhoppning att också nå andra generationens invandrare. Dessutom fanns tanken att trakten som varande gammal "finnbygd" möjligen kunde ha en speciell beredskap när det gäller mottagandet av en nutida invandring från Finland.

Litet vid sidan om har den etnologiska delen av projektet också inneburit intervjuer i Finland med s.k. krigsbarn, personer som under krigsåren som barn fördes över till Sverige och bodde här ett eller några år. Hur har detta påverkat människor att under en mycket känslig ålder av sitt liv utsättas för en annan kulturs massiva inflytande. Sammantlagt har för etnologernas del drygt 250 intervjuer gjorts och dessa fördelar sig på över 4.000 sidor text och c:a 7.000 foton. Det är alltså ett ganska omfattande material (som för övrigt kommer att ingå i Nordiska museets arkiv).

Men vad har undersökningarna kommit fram till? Ja, själva fältarbetet är avslutat men en totalanalys av materialet återstår. Hittills har visserligen ett antal delrapporter skrivits och publiceras i stencilform

Men syftet är att den kulturgeografiska och den etnologiska delen av projektet vardera skall resultera i en brevtryckt publikation. Och något finns redan nu att säga. Så t.ex. har även denna undersökning bekräftat att en fullständig assimilation inte sker i första generationen, varken vad gäller finnar eller finlandssvenskar. Det visade sig också att i Virsbo, där invandrarna helt består av finländare, har det utkristalliserats tre etniska grupper: rikssvenskar, finlandssvenskar och finnar, som sins emellan har mycket liten kontakt utanför arbetsplatsen. Samma styrning mot ett inometniskt umgänge kunde också utskiljas i Upplands Väsby. I Klaraälvsstrakten däremot fanns exempel på finländare som mycket sällan kom i kontakt med andra finländare och som kan sägas befinna sig i ett etniskt vacuum.

Vad gäller återvandringen har en delrapport från Borgå utarbetats. Där visade det sig att för majoriteten av de intervjuade var migrationen till Sverige en ren arbetsmigration medan det i den långsiktiga planeringen ingick en återflyttning till Finland. Sverigevistelsen var en parentes i deras liv och hade från början inte varit avsett att vara något annat. Även om informanterna aldrig hann bli särskilt väl integrerade i den svenska orten innebar detta inte något misslyckande eftersom man hela tiden hade för avsikt att stanna blott en kortare tid av sitt liv.

Vad som återstår nu för den etnologiska delen är således total analysen av materialet. Men dessutom kommer ytterligare ett antal delrapporter skrivas. Bl.a. en jämförelse av kvarboende i Närpes och i Sverige boende finlandssvenskar med liknande bakgrund, framför allt avseende flyttningsbesluten. Vidare kommer troligen rapporter utarbetas på Karstula- och Nokiamaterialen. En studie av assimilationsprocessen avseende festseder och matvanor i Virsbo har redan gjorts men kommer utvidgas med en analys av materialet från Upplands-Väsby. En utvidgad rapport om stereotypiseringen av finnar i Sverige är på gång. Projektet pågår nu för tredje året och kommer förhoppningsvis avslutas under nästa år.

I PROJEKTETS RAPPORTSERIE HAR HITTILLS FÖLJANDE UTKOMMIT:

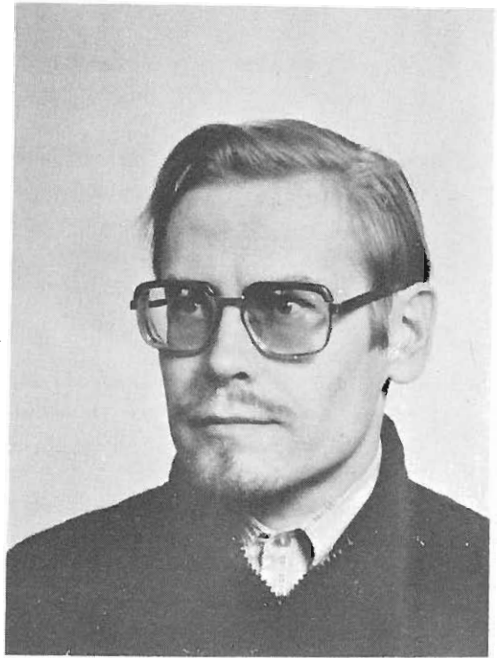
- 1 Rosengren, Annette
1975 Memma och kalakukko. Rapport om mathållningen hos finländarna i Virsbo. 30 sid. (Stencil.)
- 2 Arnstberg, Karl-Olov
1975 Om användbarheten av begreppen sociala nätverk, nisch och karriär i förklaringen av migrationsbeslut. Preliminär version. 21 sid. (Stencil)
- 3 Velure, Magne
1975 Kniv, sprit och sisu. En preliminär rapport om stereotypiseringen av finnar i Sverige. 16 sid. (Stencil.)
- 4 Borgegård, Lars-Erik
1976 Finländares och svenskars utnyttjande av omgivningen. En mikrostudie från Virsbo samhälle i Västmanlands län. 150 sid. (Stencil.)
- 5 Tyrfelt, Annika
1975 "Aldrig blir den bruden jungfru mer, aldrig bär hon krona.." Rapport om finländska invandrades högtidsseder i Virsbo. 21 sid. (Stencil.)
- 6 Tyrfelt, Annika
1976 "Vi far, men vi blir int'..." Rapport om återvandring till Borgå med omnejd. 21 sid. (Stencil.)
- 7 Båsk, Katja
1976 Finländska krigsbarn i Sverige. 25 sid. (Stencil.)
- 8A Borgegård, Lars-Erik
1976 Återvandring från Sverige till Finland efter andra världskriget. En metodisk studie. 28 sid. (Stencil.)
- 8B Borgegård, Lars-Erik
1976 Return migration from Sweden to Finland after the Second World War. A metodological study. 28 sid.

Nr 1-3, 5-7 kan rekvireras hos Bokförmedlingen Nordiska museet, 115 21 Stockholm, nr 4 och 8 hos Geografiska institutionen, Universitetet, 901 87 Umeå.

VTK

Matti J Kankaanpää:

Sijaintiteoria muuttoliike- tutkimuksen metodina

Seuraavat ajatukset ovat syntyneet kirjoittajan tekeillä olevan alueellisen liikkuvuuden taloudellista teoriaa käsittelevän lisenssiaattityön obella. Näkökulma kirjoituksessa on lähinnä taloustieteellinen.

Vasta viime vuosina on alettu laajemmin ymmärtää, että *muuttoliiketeoria ja sijaintiteoria voivat olla yksi ja sama asia*. Syitä kehitykseen on useita. Ensinnäkin niitä on tutkittu eri tieteenalojen piirissä, muuttoliikettä lähinnä väestötieteen, sosiologian ja historiatieteen piirissä, sijaintiteoriaa lähinnä maantieteen ja taloustieteen piirissä. Tunnettua on, että kukin tieteenala on tutkinut ongelmakenttäänsä itsenäisesti, muista tieteenaloista välittämättä. Vasta poikkitieteellisen tutkimussuunnan yleistyminen on muuttanut näköaloja. Toinen syy on se, että muuttoliiketutkimukset ovat keskittyneet väestön muuttojen tutkimiseen ja että sijaintianalyysit ovat keskittyneet elinkeinoalojen ja tuotantolaitosten tutkimiseen. Kuitenkin ainakin muodollisella tasolla voidaan tutkia periaatteessa yhtenevin menetelmin sekä väestön että elinkeinoalojen ja tuotantolaitosten alueellista liikkuvuutta.

Aluksi lienee paikallaan hieman perustella sitä, miksi muuttoliiketeoria ja sijaintiteoria voivat olla yksi ja sama asia. Ensinnäkin muutto voidaan määrittellä siirtymiseksi eli liikkeeksi sijainnista toiseen. Näin ollen voidaan kirjoittaa yhtäläisyysmerkki sijaintien muutosten ja muuttojen välille. Yleisesti ottaen ei pitäisi olla mitään merkitystä sillä onko sijainnista toiseen siirtyvä kohde, jota tarkastellaan, väestöä (talousteorialle väestö merkitsee toisaalta yhtä tuotannon tekijöistä ja toisaalta loppuhyödykkeiden kuluttajakuntaa) vai elinkeinoaloja, tuotantolaitoksia tai jotain muuta.

Muuttoliiketutkimuksia on tehty tuhansia. Silti, eräin merkittävin poikkeuksin, ¹⁾ voitaneen yhtyä *Everett S Leen* (s. 47—48) käsitykseen, että muuttoliiketeoria on jäänyt suhteellisen kehittymättömäksi. Lee pitää syynä sitä, että tasapainoteorian kehittyessä taloustieteilijät hylkäsivät väestötutkimuksen ja ne teoriat, joita kehitettiin keskittyivät vain muuttoliikkeen etäisyyteen kehittäen tälle matemaattisia kaavoja. Sitävastoin sijaintiteoriaa voidaan tuskin arvostella siitä, ettei teoriaa olisi kehitetty (kuuluisimpia sijaintiteoreetikkoja ovat olleet von Thunen, Christaller, Weber ja Lösch (ks. Isard 1956). Sijaintiteoriaa voidaan arvostella väestötekijän jättämisestä erityisesti mikrotason tutkimuksissa vähälle huomiolle. Tämä johtui siitä, että sijaintiteoria yleensä oletti kotitalouksien pyrkivän sijaitsemaan siellä missä heidän työllisyysmahdollisuutensa ovat, joten keskittymällä tuotannon sijaintiin samalla ratkaistiin kotitalouksien sijainti (Nourse 1—2). Samalla kun sijaintiteoriaa ei voida arvostella teorian kehittämisen laiminlyömisestä sitä voidaan arvostella empiirisen tutkimuksen vähäisyydestä. Tilanne on vastakkainen muuttoliiketutkimusten puolella, joita edellä arvosteltiin teorian kehittämisen laiminlyömisestä, sillä suurin osa muuttoliiketutkimuksista on luonteeltaan juuri empiiristä.

Koska muuttoliiketeoriaa ja sijaintiteoriaa voidaan pitää yhtenä ja samana asiana ja koska niitä on yleensä kehitetty erillisinä, pitäisin perusteltuna näiden teorioiden yhdentämistä. Yhdentäminen tuottaa eräitä etuja. Ensinnäkin teoriat täydentävät toisiaan. Kuten edellä havaittiin, kummassakin voidaan löytää puutteita, mutta nämä puutteet eivät olleet samoissa kohdissa. Toiseksi, koska kuten yllä todettiin, sijaintiteorioita voidaan teorioiden osalta pitää muuttoliiketeorioita kehittyneempinä, voitaneen huomattavia tuloksia saada tarkastelemalla muuttoliikettä sijaintiteoreettisesti. Tämä ehdottaisi muuttoliikettä tutkivan teorian näkökulmaksi sijaintiteoreettisen aspektin. Kolmanneksi, koska empiirinen tutkimus on muuttoliiketutkimuksissa kehittyneempää kuin sijaintitutkimuksissa, voitaneen hyviä tuloksia saavuttaa testaamalla sijaintiteoriaa empiirisesti muuttoliiketutkimuksissa kehitettyjä metodeja käyttämällä.

Tarkastellaan tarkemmin *sijaintiteoreettisen aspektin* soveltamista muuttoliikkeen tutkimiseen, kun oletetaan, että muutto voi olla paitsi väestön myös yritysten tm. muuttoa. Jo Lee edellä mainitussa kirjoituksessaan (s. 50—51) implisiittisesti omaksui yhdentävän näkökulman. Hän erotti toisistaan lähtöalueen (origin) ja tuloalueen (destination) sekä välissä olevat esteet ja neljänä henkilökohtaiset tekijät: joka alueella on sekä houkuttelevia että pois työntäviä tekijöitä sekä tekijöitä, joiden suhteen yksilö on indifferentti. Leen teoriasta tulee sijaintiteoriaa määriteltäessä lähtöalue ja tuloalue sijainneiksi ja puhuttaessa yksilön asemesta sijaintiyksiköstä.

Sijainti- ja muuttoliiketeorioista on yhdennettävissä olevia analogioita löy-

1) Tunnetuimpia muuttoliiketeoreetikkoja Leen ohella ovat Ravenstein ja Sjastad. Suomalaisista tutkijoista voitaneen mainita Lento, vaikka hän näyttää suomalaisen kielialueen ulkopuolella olevan lähes tuntematon.

dettävissä. Esimerkiksi muuttoliikkeessä on katsottu, että kysymystä kuka muuttaa ja miksi muuttaa voidaan tarkastella erillisenä kysymyksestä minne muuttaa (Speare). Sijaintiteorioiden puolella on erotettu kysymys mitä tulisi tuottaa ja sijoittaa kysymyksestä missä tulisi tuottaa (Hoover 1948: 1) Yhden-
tämiskehityksen kannalta merkittävänä voidaan pitää Chapinin tekemää sijainti- eli muuttopäätösten tyyppijaoittelua. Chapin erottaa yritysten ja kotitalouksien sijaintipäätöksiä kahta tyyppiä. Tyypin yksi päätökset ovat niiden sisäisiä ja muuttopäätökseen motivoivia sisältäen vastauksen kysymykseen muuttaako vai ei. Tyypin kaksi päätökset tehdään kun tyypin yksi päätös on jo tehty myönteisenä: uuden sijaintipaikan valinta. Townroe on soveltanut tätä kahtiajakoa yksityisen yrityksen sijainninvalintaan. Sijaintipäätösten kahtiajako - kuten kaikki luokittelut - on jossain määrin mielivaltainen, mutta nähdäkseni hyvin käyttökelpoinen, koska on ongelmakenttää olennaistava ja yksinkertaistava. *Hautamäki* (s. 61–62) näkee muuttotapahtuman päätöksentekoprosessin viisiportaisena. Hautamäki on jakanut tyypin kaksi päätöksen kahteen osaan ja lisännyt kaksi uutta vaihetta: muuton toteuttamisvaiheen ja takaisinkytkentäluonteisen uudelleenarvioinnin. Townroe on kehittänyt vastaavanlaisen päätöksentekoprosessin kaavion yritysten sijaintipäätöksille. Muuttoliiketeorian sijaintiteoreettisen hahmottamisen lähtökohdaksi voidaan ottaa yhdennettävien tutkimussuuntien mukaisesti toiminnan (tarkoitetaan taloudellista toimintaa) kahtiajako tuotantotoimintaan ja kulutustoimintaan. Lähtökohtatilanne voidaan Isard & al. (1969: 432–433) tapaan muotoilla seuraavasti: Kummassakin toiminnassa on keskeinen sijainti – tuotantopaikka tai asuinpaikka josta käsin hankitaan erilaisia panostekijöitä ja jaetaan erilaisia tuotostekijöitä. Panosten sijainteja (lähteet) ja tuotosten sijainteja (kohteet) pidetään yleensä annettuina. Tavoitteena on määrätä toiminnalle paras mahdollinen (optimaalinen) sijainti lähteiden ja kohteiden muodostamassa avaruudessa.

Toiminnan kahtiajaon tarkoituksena oli osoittaa, että yhdennettäviin teorioihin voidaan soveltaa samaa muodollista teoreettista analyysiä. Periaatteessa teorioiden yhdenttäminen tapahtuu siten, ettei yhdennettyssä teoriassa mainittua toiminnan kahtiajakoa tarvitse soveltaa. Toisin sanoen sama teoria pätee muodollisesti yhtä hyvin yrityksiin kuin kotitalouksiin ja näiden muodostamiin aggregaatteihin, joten yrityksistä ja kotitalouksista voidaan käyttää yhteisnimeä talouden toimijat. Yhdennetystä teoriasta käsin voidaan kehittää erityistä väestön sijainti- eli muuttoliiketeoriaa ja erityistä yritysten sijainti- eli muuttoliiketeoriaa ottamalla huomioon ne erot, mitä kulutustoiminnan ja tuotantotoiminnan välillä sisällöllisesti on.

Lähtökohta-asetelman panos-tuotos -formuloinnin mukaisesti muita paitsi juurettomia (foot loose) toimintoja voidaan tarkastella orientoitumisjatkumossa, jossa ääritapauksina ovat panosorientoituminen (esim. raaka-ainesijainti) ja tuotosorientoituminen (esim. markkinasijainti). Ääritapausten välisijaintia voidaan pitää kuljetus- tai muuna orientoitumisena. Orientoitumisterminologia on peräisin sijaintiteoriasta. Muuttoliiketerminologiassa sitä lähellä oleva käsite on puoleensa vetävät tekijät eli voimat, vastakohtana pois päin työntävät tekijät.

Pääsääntöisesti elinkeinoaloista alkutuotantoa voidaan pitää panosorientoituneena ja tertiäärisiä elinkeinoja tuotosorientoituneina. Sijaintiteorian keskittyminen paljolti teollisiin elinkeinoiniin johtunee siitä, ettei teollisuuden orientoitumiselle ole pääsääntöä löydettävissä. Pääsäännöistä on paljon poikkeuksia. Esimerkiksi Stabler (s. 55–60) mainitsee panosorientoituneena alana, jossa päävaikuttajana on voimavara-alue, tertiäärin elinkeinon matkailun. Ajateltaessa kotitalouksien tuotoksena olevan yritysten käyttämä työpanos, voidaan kotitalouksia pääsääntöisesti pitää tuotosorientoituneina eli orientoituneina kohti työpaikkoja.

Ajatus sijaintiteoriasta muuttoliiketutkimuksen metodina perustui näkemykseen, että muuttoliiketeoria ja sijaintiteoria ovat periaatteessa yksi ja sama asia. Muuttoliikettä on tutkittu paljon, mutta teoriaa on kehitetty vähemmän. Muuttoliiketeoria ja sijaintiteoria ovat yhdennettävissä. Tähän tavoitteeseen päästään parhaiten käyttämällä sijaintiteoriaa metodina.

SIJAINTEOREETTINEN VIIITEKEHYS.

Sijaintiteorian yleisesityksistä on tehtävissä yksi selkeä johtopäätös: yhtä ja yleistä sijaintiteoriaa ei metodisessa mielessä ole olemassa; on joukko erilaisia ja eri tilanteisiin soveltuvia menetelmiä, joiden välinen valinta riippuu tutkimusongelman muotoilusta. Ei edes Isard & al. (1969 luku 9) yleiseen teoriaan sisältyvää sijaintipelien teoriaa voida pitää yleisenä teoriana, jota voitaisiin soveltaa kaikkiin sijaintiongelmiin. Herää kysymys, onko nyt mahdollista käyttää sijaintiteoriaa muuttoliiketutkimuksen metodina. Mielestäni on, jos on menetelmä erityisen sijaintiteorian valitsemiseksi kussakin erityisessä tilanteessa. Tätä menetelmää nimitän sijaintiteoreettiseksi viitekehyyksi.

Sijaintiteoreettinen viitekehys on laadittu automaattisen tietojenkäsittelyn ohjelmointitekniikkaa hyväksi käyttäen kulkukaavion muotoon (ks. oheinen kuvio). Se on pyritty laatimaan sekä yrityksiin että kotitalouksiin soveltuvaksi. Terminologia viitekehyyksessä on sijaintiteoreettista,²⁾ mutta pohjimmaltaan viitekehys vastaa muuttoliikeanalyysien peruskysymyksiin: muuttaako vai ei ja jos muutetaan niin minne. Kaavakuva on esimerkki siitä millä tavalla sijaintiteoriaa voidaan käyttää muuttoliiketutkimuksen metodina. Viitekehystä voidaan monipuolistaa, esimerkiksi ottamalla huomioon tyypin yksi päätösten tulosmahdollisuutena myös osan kokonaisuudesta kohdalla tehty päätös muuttaa (kotitalouksien kohdalla yksi jäsen taloudesta ja yritysten kohdalla haaraosasto voi tehdä päätöksen muuttaa muun osan jäädessä paikalleen). Kaavakuvassa on pyritty kuitenkin esittämään sijainninvalintaprosessi mahdollisimman yksinkertaisena, mutta silti seuraavat keskeisinä pitämäni seikat huomioon ottavina:

2) Niille, joille terminologia ei ole tuttua suositeltakoon esim. Hooverin 1975 teosta.

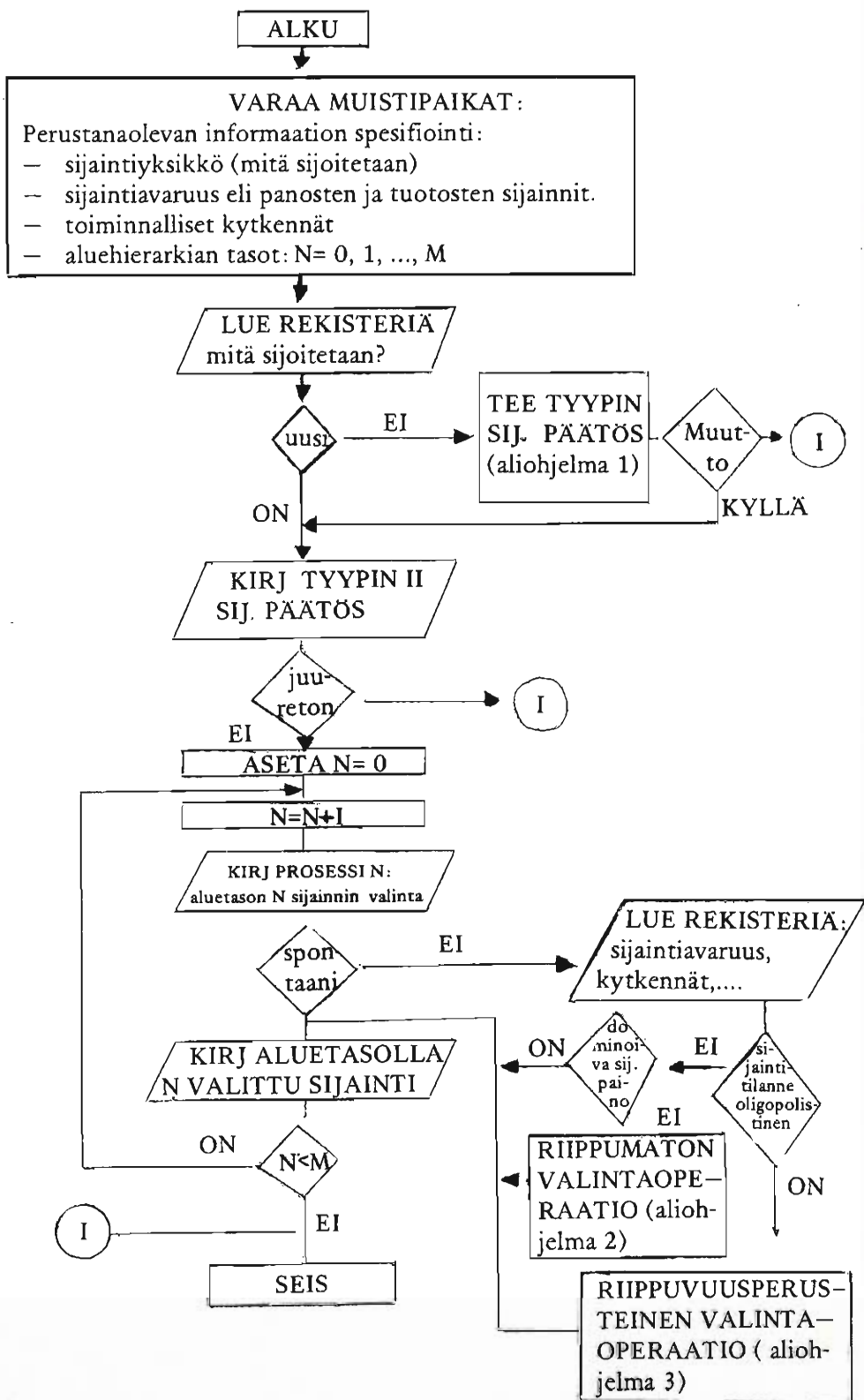
- 1) Tehdään ero tyyppin yksi ja kaksi sijaintipäätösten välillä.
- 2) Otetaan huomioon empiirisesti todennettu sosiseikka, että sijainnivalinta voi olla hyvin erilainen eri aluehierarkian tasoilla (Evans s. 15–17).
- 3) Erotetaan tilanteet, joissa varsinainen sijaintianalyysi todella on tarpeen tilanteista, joissa sijaintianalyysiä ei tarvita (spontaani valinta) tai joissa taloudellista sijaintianalyysiä ei voida käyttää (juurettomat toiminnot).
- 4) Tehdään ero sijaintipäätösten toisistaan riippuvuuden ja riippumattomuuden välillä. Tätä eroa Isard & al. (1969:490) pitää perustavanlaatuisena: Riippumattomien sijaintipäätösten tapauksessa suositellaan ”klassillisten” sijaintimetodien käyttöä (esim. komparatiivisten kustennusten menetelmä) ja toisistaan riippuvien sijaintipäätösten tapauksessa sijaintipeliä teoriaa pidetään hyvänä metodina.

Muutama oheiseen kuvioon liittyvä selitys lienee paikallaan. Painopiste viitekehyksessä on tyyppin kaksi sijaintipäätöksen teossa. ATK:n silmukointitekniikkaa hyväksi käyttäen sijainnivalintaprosessi etenee kaikki aluehierarkian tasot läpi käyvästi ylemmältä tasolta alaspäin: (esimerkiksi) ensin valitaan valtio, toiseksi talousalue, kolmanneksi kunta ja neljänneksi tontti mihin sijoitetaan (Tällöin $M = 4$). Jos kyseessä on uusi toiminta, tyyppin yksi päätöksenteko on turha, koska toiminta on joka tapauksessa sijoitettava. Tyyppin yksi päätökset ovat tarpeellisia uudelleensijoittumistilanteissa. Periaatteessa sijainnin etsimisprosessissa voidaan päätyä vanhaan sijaintiin ainakin jollakin aluetasolla. Esimerkiksi voidaan katsoa spontaanisti ratkenneen, että sijoittumisvaihtoehtoista jätetään pois siirtolaisuuden harkinta ja tutkitaan vain maassamuuttomahdollisuuksia. Samoin, jos työpaikan sijainti on annettu, eikä sitä muuteta, työpaikan sijainti ratkaisee asuinpaikan sijainnin yleensä seutukunnan tarkkuudella (voidaan tulkita, että kyseessä on dominoiva sijaintipaino). Vapaasti harkittavaksi jäisi sijoittuminen seutukunnan sisällä, jossa työpaikan sijainnin merkitys ei ole yhtä dominoiva kuin ylempillä hierarkiatasoilla. Työpaikan ja asuinpaikan väliset suhteet ovat yksi esimerkki kytkennöistä.

Rajanveto riippumattomien ja toisistaan riippuvien sijaintipäätösten välillä voidaan tehdä sen mukaan ovatko markkinat, joiden suhteen sijaintipäätöstä harkitaan, oligopolistisia, vastakohtanaan atomistiset ja monopolimarkkinat. Kotitalouksien asema asunto- ja työmarkkinoilla on yleisimmin atomistinen, joten kotitalous voi yleensä tehdä sijaintipäätöksensä muiden sijaintipäätöksistä riippumatta.

Viitekehys on kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaan edelleen kehitettävissä. Tämä sisältäisi aliohjelmien laatimisen ja lisäseikkojen sisällyttämisen viitekehykseen. Yksi lisäseikka voisi olla itse muuttoprosessin (toteutusvaihe) tutkiminen ottamalla huomioon muuttokustannukset ja muuton vaatiman sopeutusajan ja muuttopäätöksen uudelleen harkinnan.

LÄHTEET:

- ALONSO William   The Location of Industry in Developing Countries. Teoksessa Industrial Location and Regional Development: Proceedings of an Interregional Seminar, Minsk 14–26 August 1968. ID/50 vol. I, United Nations 1971.
- CHAPIN F S   Activity Systems and Urban Structure: A Working Scheme. Journal American Institute of Planners 34(1968) 11–18.
- EVANS Alan W   The Economics of Residential Location. Lontoo 1973.
- HAUTAMÄKI Lauri   Muuttajan muotokuva – muuttajan motiivit ja valinnat: Alueelliset tekijät. Muuttoliikesymposium 1975. Siirtolaisuustutkimuksia A 4, Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1976, s. 61–68.
- HOOVER Edgar M   Location of Economic Activity. New York 1948 (toinen painos 1963.)
    "   "   "   Regional Economics. 2nd Ed. New York 1975.
- ISARD Walter   Location and Space–Economy. The M.I.T. Press 1956.
    "   "   & al.   General Theory: Social, Political, Economic, and Regional. The M.I.T. Press 1969.
- LEE Everett S   A Theory of Migration. Demography 3(1966) 47–57.
- LENTO Reino   Väestö ja Hyvinvointi. Porvoo 1956.
- NOURSE Hugh O   Regional Economics. New York 1968.
- SPEARE Alden Jr.   Residential Satisfaction as an intervening variable in Residential Mobility. Demography 11(1974) 173–188.
- STABLER J C   Exports and Evolution: The Progress of Regional Change. Land Economics 44(1968). Uudell. pain. teoksessa Regional Economics, Theory and Practice (toim. McKee, Leahy & Dean), New York 1970: 49–64.
- TOWNROE P M   Locational Choise and the individual Firm. Regional Studies 3 (1969) 15–24.

SIIRTOLAISUUSBIBLIOGRAFIA

Siirtolaisuuden ja maan sisäisen muuttoliikkeen bibliografia on valmistumassa. Henkilöitä, jotka haluavat varmistaa sen että heidän tutkimuksensa – erityisesti uusimmat – ovat mukana luettelossa, pyydetään lähettämään tiedot Siirtolaisuusinstituuttiin – pyydämme myös tietoja käynnissä olevista tutkimuksista.

ARKNO
21/2008

USA: n HISTORIAA

Siirtolaisuusinstituutti järjesti yhteistyössä kouluhallituksen ja Yhdysvaltain Tiedotuskeskuksen kanssa Turussa 2.–3.6. 1976 lähinnä historianopettajille tarkoitetun USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin, jossa käsiteltiin Amerikan historiaa, ulkopolitiikkaa, taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä Suomen ja Yhdysvaltojen välistä vuorovaikutusta. Seminaarin esitelmien ja ryhmätyöskentelyn pohjalta on toimitettu julkaisu, jonka sisällys on seuraava:

SISÄLLYSLUETTELO

USA:N 200-VUOTISJUHLASEMINAARIN AVAUS Tohtori Olavi Koivukangas	III YHDYSVALTAIN ETNINEN PERINTÖ .....
I YHDYSVALTAIN TALOUDELLINEN JA SOSIAALINEN KEHITYS	1. INTIAANIT VTM Markku Henriksson, Helsingin yliopisto .....
1. MAALTA KAUPUNKIIN: NYKY-AMERIKAN KEHITYS Prof. A. William Hoglund, University of Conn.	TUNTISUUNNITELMA .....
TUNTISUUNNITELMA	2. AFRO-AMERIKKALAISET Vs.prof. Olli Alho, Turun yliopisto .....
2. USA:N HALLITUSJÄRJESTELMÄ: RAKENTEELLISIA JA TOIMINNALLISIA PIIRTEITÄ Prof. Jaakko Nousiainen, Turun yliopisto	TUNTISUUNNITELMA .....
TUNTISUUNNITELMA	3. EUROOPPALAISET SIIRTOLAISET YHDYSVALLOISSA Dos. Reino Kero, Turun yliopisto .....
II YHDYSVALLAT KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA ...	TUNTISUUNNITELMAT .....
1. USA:N 1900-LUVUN ULKOPOLITIIKAN JUURET Dr. R. Michael Berry, University of Wisc.	IV KULTTUURIPERINTÖ .....
2. YHDYSVALLAT KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA TOISEN MAAILMANSODAN JÄLKEEN Prof. Douglas J. Ollila, Jr., Augsburg College, Minn.	1. SUOMALAINEN KULTTUURI YHDYSVALLOISSA Prof. A. William Hoglund, University of Conn. ....
TUNTISUUNNITELMA	2. AMERIKKALAINEN KULTTUURI SUOMESSA FL Jerker Ericksson, Helsingin yliopisto .....
	USA:N 200-VUOTISJUHLASEMINAARIN PÄÄTÖSSANAT Prof. Vilho Niitemaa, Turun yliopisto .....
	LIIITTEET .....

Julkaisun hinta on 30 mk. Sitä voi tilata osoitteella:

Siirtolaisuusinstituutti
Kasarmialue, rak. 46
20500 Turku 50
puh. 921-17536

tai maksamalla 30 mk postisiirtotilille TU 495 90 – 3. Merkitkää huolellisesti korttiin tilaajan nimi ja osoite.

Teoksen yhteydessä suosittelemme Jyväskylän Kesässä 1975 pidetyn Ulko-suomalaisuuskongressin esitelmien ja keskustelujen pohjalta laadittua julkaisua, joka sisältää mm. tiiviin katsauksen suomalaiseen siirtolaisuuteen ja nykypäivän siirtolaisuuden määriin ja suuntiin. Siinä käsitellään myöskin siirtolaisten sopeutumisongelmia ja identiteettivaikeuksia sekä suomalaista siirtolaispolitiikkaa. Teos maksaa yksinään tilattuna 10 mk, yhdessä edellisen kanssa 35 mk.

Jeckko Peavolainen
Snellmeninkatu 15 A 6
00170 HELSINKI 17

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1 : Olavi Koivukangas, Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen (Finnish Migration to Australia since World War II). Kokkola 1975, s. 262.
- A 2 : Pertti Virtaranta, Tutkimus amerikansuomesta, osa I (A Study on the Finnish Language in America, Part I) (painossa)
- A 3 : Maija-Liisa Kalhama (toim.) Ulkосуomalaisuuskongressin 27.–28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä 24.6.–3.7.1975. Turku 1975, s. 104.
- A 4 : Olavi Koivukangas, Raimo Narjus, Sakari Sivula (toim.) Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressihotelli 20.–21.11.1975 Vaasa 1976
- A 5 : Eva Jäykkä, Maija-Liisa Kalhama (toim.) USA:n 200-vuotisjuhläseminaarin esitelmät ja tuntisuunnitelmat. Ruissalon kongressihotelli, Turku 2.–3.6.1976. Vaasa 1977
- B 1 : Bill Widen, Korpobor i America (Emigrants from Korpo in America). Turku 1975, s. 197.
- C 1 : Reino Kero, Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War, Vammala 1974, s. 260.
- C 2 : Olavi Koivukangas, Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II, Kokkola 1974, s. 333.
- C 3 : Michael G. Karni, Matti E. Kaups, Douglas J. Ollila Jr. (eds.) The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Vammala 1975, s. 232.
- Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri Aaltio, Olavi Koivukangas (eds.) In cooperation with the Immigration History Research Center, University of Minnesota. Old Friends – Strong Ties, the Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhlakirja. Vaasa 1976, s. 349.

Julkaisuja voi tilata osoitteella: Siirtolaisuusinstituutti
Kasarmialue, Rak. 46
20500 Turku 50
puh. 921–17536.